

LETNO POROČILO
JAVNEGA ZAVODA MALA ULICA –
CENTRA ZA OTROKE IN DRUŽINE V LJUBLJANI

2021

LJUBLJANA, februar 2022

Poročilo pripravili: Eva Strmljan Kreslin s sodelavkami in sodelavci

Računovodsko poročilo pripravila: Nataša Bogataj, Vizija računovodstvo

Proračunski uporabnik: Javni zavod Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani

Sedež: Prečna ulica 7, Ljubljana

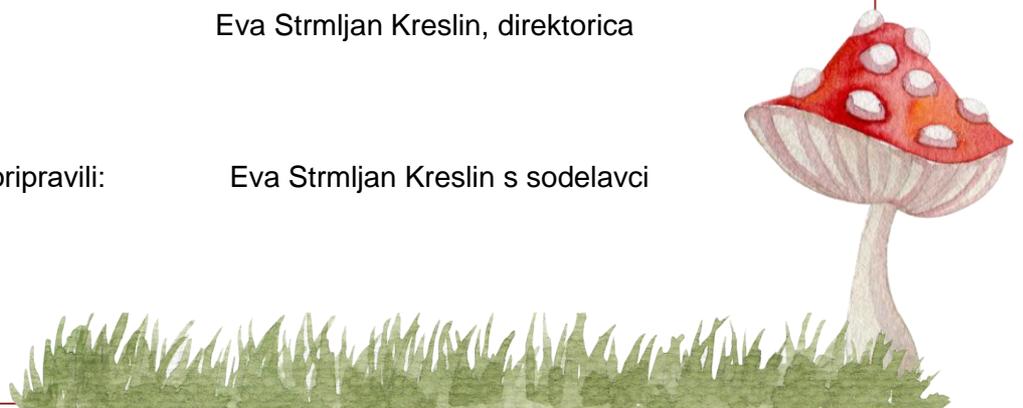
Matična številka: 6636454000

Davčna številka: SI38302586

Šifra dejavnosti: 88.910

Odgovorna oseba: Eva Strmljan Kreslin, direktorica

Vsebinsko poročilo pripravili: Eva Strmljan Kreslin s sodelavci

Zakonske in druge podlage, ki pojasnjujejo delovno področje javnega zavoda	..1..
Letni cilji zavoda	..2..
Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev	..2..
Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa	..2..
Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev glede na pretekla obdobja	..2..
Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila	..3..
Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora	..3..
Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi	..3..
Ocena učinkov poslovanja zavoda na druga področja, predvsem na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora	..3..
Druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih	..3..
Ustanovitelj javnega zavoda Mala ulica	..5..
Predstavitev javnega zavoda Mala ulica	..5..
Organiziranost zavoda in vodstvo	..5..
Uresničevanje vizije in poslanstva javnega zavoda Mala ulica	..6..
Viri financiranja javnega zavoda Mala ulica	..6..
Poročilo o delu sveta zavoda	..6..
Poročilo o izvedbi programa	..7..
Program za otroke	..9..
Program za starše	..28..
Posebni projekti in sodelovanja	..37..
Skrb za zaposlene	..44..
Gospodarjenje, investicije in vzdrževalna dela	..44..
Računovodsko poročilo	..46..

01

SPLOŠNI DEL

02

POSEBNI DEL

03

RAČUNOVODSKO POROČILO

Nagovor direktorice

V leto 2021 smo vstopili z že dva meseca in pol zaprtim družinskim centrom; družinski center smo odprli šele 17. maja in ga zaradi zaostrenih razmer in ukrepov Vlade RS ponovno zaprli 8. novembra.

Ker so bile v spomladanskem času zaprte tudi šole, je bilo to za družine z dojenčki, majhnimi, pa tudi starejšimi otroki, izjemno stresno. Usklajevanje dela in šolanja od doma, predvsem v družinah z več otroki, je terjalo svoj davek, ta stres pa bo žal prinesel dolgoročne posledice, ki smo jih čutili tudi mi. Odločitev, da zapremo družinski center, je bila nujna zaradi ukrepov, ki neformalnega druženja in igre otrok izven mehurčkov preprosto niso dovoljevali, zaprtje pa nam je narekovala tudi vest, saj zaradi narave našega dela preprosto ne bi mogli zagotoviti dovoljšne varnosti za otroke in starše. Čeprav so bile nekatere igralnice (predvsem v času po 8. novembru) odprte, se sami za tako kršenje ukrepov nismo odločili in za to odločitvijo trdno stojimo. Kljub temu pa smo svoje poslanstvo tudi v tem – verjamemo, da najhujšem – obdobju, dobro opravili. Uvedli smo celo vrsto novih programov, predvsem s področja psihosocialne pomoči otrokom in staršem, ter okrepili programe s področja gozdne pedagogike, ki so staršem pomagale pri motiviranju otrok za gibanje v naravi. Verjamemo, da narava pomaga, krepi in zdravi posledice epidemije tako na telesni kot duševni ravni.

V letu 2021 smo bili uspešni tudi pri pridobivanju novih sredstev za izvedbo programov, saj smo na razpisu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobili sredstva za izvajanje programov za obdobje petih let; to nam je omogočilo krepitev obstoječih programov s področja psihosocialne pomoči in ponudbo brezplačnega počitniškega varstva za 108 šolarjev iz depriviligiranih in socialno ogroženih skupin.

V času zimskih in prvomajskih počitnic smo izvedli dodatno, nenačrtovano počitniško varstvo na Vrtašču in otrokom ponudili možnost gibanja v naravi; igre z vrstniki in gibanje v naravi so bili otroci po polletnem zaprtju šol še kako potrebni in željni. V poletnem času smo v sodelovanju z Zavetiščem Gmajnice ponudili novo lokacijo počitniškega varstva in tako razširili ponudbo na skupno kar štiri lokacije v Ljubljani.

Izkušnje iz prvega, na začetku še precej konfuznega epidemičnega obdobja, ter prilagoditve programa, ki smo jih uvedli v predhodnem letu, so omogočile praktično nemoteno izvedbo psihosocialnih programov za starše na daljavo, po spletu. Čeprav to ni popolno nadomestilo za stik v živo, je bila izvedba dobrodošla in udeležba dobra. Verjetno nismo ravno »reševali življenj« (čeprav nam je marsikatera mama povedala prav to; da jim je naša podpora »rešila življenje«), vemo pa, da smo olajšali marsikatero stisko in preprečili hujše posledice epidemije v življenju mnogih družin.

Vsega tega seveda ne bi bilo brez izjemne ekipe profesionalnih in čutečih sodelavcev. V tem kriznem obdobju se je rodilo mnogo idej, okrepile so se vezi, solidarnost in povezanost med nami. Ekipo smo okrepili z dvema novima sodelavkama in leto zaključili z enajstimi predanimi, delovnimi in entuziastičnimi sodelavci. S tako ekipo ni nobena kriza pretežka.

Eva Strmljan Kreslin
direktorica

01

SPLOŠNI DEL

Javni zavod Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani (v nadaljevanju JZ Mala ulica) je bil ustanovljen s sklepom Mestnega sveta MOL 9. junija 2014. JZ Mala ulica je uradno pričel s svojim delovanjem 1. 7. 2014. Prostori, kjer JZ Mala ulica opravlja svojo dejavnost, so na Prečni ulici 7, na Vrtišču na Rakovi jelši ter na drugih občasnih lokacijah (programski del) ter na Resljevi 18 (upravno-administrativni del) v Ljubljani.

Poslanstvo Javnega zavoda Mala ulica je zagotavljati mrežo varnih in družinam prijaznih prostorov za kvalitetno preživljanje skupnega prostega časa ter organizirati in izvajati podpirne programe in dejavnosti, namenjene predšolskim otrokom in njihovim staršem.

Vodilo našega dela je, da se čim bolj približamo potrebam staršev in smo pri svojem delu maksimalno fleksibilni. Čim bolj se skušamo prilagoditi tudi programsko, zato vsebino in zahtevnost posameznih ustvarjalnic in dejavnosti sproti prilagajamo številu in starosti otrok, se odzivamo pobudam in predlogom staršev glede vsebine predavanj s področja nege in vzgoje otroka in drugih dejavnosti, namenjenih otrokom in staršem.

Vizija javnega zavoda je, da bi imeli prav vsi ljubljanski starši možnost koriščenja storitev družinskih centrov. To pomeni vsaj pet družinskih centrov v MOL, ki bodo ponujali tako prostor za druženje in igro kot celostno podporo družini v smislu občasnega varovanja otrok, svetovanja in izobraževanja.

1.1. Zakonske in druge podlage, ki pojasnjujejo delovno področje javnega zavoda

1. Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00–ZPDZC in 127/06– ZJZP)
2. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – UPB, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617 in 13/18)
3. Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE)
4. Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15 in 14/18)
5. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18)
6. Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07-UPB)
7. Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 - UPB, 65/08, 69/08 - ZTFI-A, 69/08 - ZZavar-E in 40/12 – ZUJF)
8. Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – UPB, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv in 67/17 in 84/18)
9. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US in 22/19 - ZPosS)
10. Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17 in 69/17 in 80/18)
11. Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 -popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoIP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 57/08– KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/18 , 31/19, 80/19, 97/20 in 160/20)
12. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 (Uradni list RS, št. 79/19, 61/20 - ZDLGPE, 133/20 in 174/20 - ZIPRS2122)
13. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (Uradni list RS, št. 174/20)
14. Uredba o načinu priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2020 in 2021 (Uradni list RS, št. 3/20)
15. Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Mala ulica - centra za otroke in družine v Ljubljani.

1.2. Letni cilji zavoda

Letni cilji so bili izvedba naslednjih aktivnosti:

1. Program za otroke

- dnevni program za predšolske otroke
- program za šolarje od 1. do 5. razreda OŠ
- ulično delo
- Dino šola, čustveni in socialni trening za otroke od 4-8 leta
- tematske rojstnodnevne zabave
- gostovanje Male ulice v drugih institucijah in projektih (Festival Bobri, Prvič v kino ipd.)
- Tripicepištorkeljbuceve gozdne poti
- Zamislice

2. Program za starše

- dopoldanski program za mamice
- program za starše

3. Posebni projekti in sodelovanja

- vodenje Programa Neverjetna leta v RS v obdobju 2020 - 2022
- ERASMUS+ Večja dostopnost integriranih storitev predšolske vzgoje in skrbi za otroke za podporo vsem družinam z majhnimi otroki
- ERASMUS+Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih
- Sodelovanje z drugimi deležniki in partnerji

4. Skrb za zaposlene

5. Gospodarjenje, investicije in vzdrževalna dela

1.3. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Da bi otrokom in staršem kar najbolj pomagali pri premagovanju izzivov, ki so se pojavili in/ali okreplili zaradi zaprtosti šol in javnega življenja, smo močno okreplili psihosocialne programe, aktivnosti v naravi in počitniško varstvo. Epidemija nas je celo leto silila v iskanje novih poti do družin z majhnimi otroki in mlajšimi šolarji, kar nam je – kot je razvidno iz vsebinskega poročila – dobro uspevalo.

1.4. Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa

Zaprte družinskega centra je onemogočilo predvsem možnost neformalnega druženja staršev in otrok. Družinski center je bil odprt dobrih 5 mesecev, od sredine maja do začetka novembra, program za predšolske otroke je bil zaradi slabega obiska (poletni meseci, bojazen pred okužbo ipd.) izveden zgolj v «osnovni» različici.

1.5. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev glede na pretekla obdobja

Obisk aktivnosti javnega zavoda ocenjujemo na podlagi prodaje vstopnic, beleženja obiskov imetnikov letnih vstopnic, štetja obiskovalcev na zunanjem igrišču v poletnih mesecih in štetja udeležencev uličnih in drugih aktivnosti, ki se dogajajo na zunanjih lokacijah (gozd, vrt, Celovski dvori).

Število obiskovalcev družinskega centra se je v primerjavi z lanskim letom še zmanjšalo, kar je razumljivo, saj smo bili zaprti skoraj sedem mesecev oz. dva meseca dlje od predhodnega leta.

Močno pa smo povečali število razpoložljivih mest v počitniškem varstvu, okreplili programe psihosocialne pomoči za starše in otroke ter uvedli vrsto novih programov, zato se je število udeležencev, vključenih v te programe, tudi v primerjavi s preteklimi (necovidnimi) leti zelo povišalo. Vsebinski kazalniki so navedeni v posebnem delu poročila za vsako posamezno aktivnost posebej.

1.6. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila

Podatki so predstavljeni v računovodskem delu poročila.

1.7. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

Služba za notranjo revizijo MOL je v obdobju od 1. 9. do 5. 10. 2021 opravila naknadno notranjo revizijo. V Končnem poročilu o notranji reviziji z dne 18. 10. 2021 je bilo podano 1 priporočilo in 1 sprotno svetovanje. Direktorica je Službo za notranjo revizijo z Odzivnim poročilom dne 27. 12. 2021 seznanila z načini ukrepanja in obvladovanja predstavljenih tveganj in posredovala dokazila o teh aktivnostih.

1.8. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi

Zelo nizko je bilo (pričakovano) le število obiskovalcev družinskega centra, ki je bil skoraj sedem mesecev zaprt. Obdobje, ko je bila Mala ulica odprta (od sredine maja do začetka novembra) je tudi sicer slabše obiskano obdobje, saj se starši z otroki raje odpravijo ven, v naravo in na svež zrak, dodatno pa je število obiskovalcev nižala tudi bojazen pred virusom.

1.9. Ocena učinkov poslovanja zavoda na druga področja, predvsem na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora

Mala ulica s svojimi dejavnostmi na področju preventivnega dela s starši in otroki intenzivno posega v zdravstveno področje, predvsem s projektom Zamislice (na nivoju MOL, preko zdravstvenih domov) in programom Neverjetna leta (v celotni RS kot nosilec programov pri MZ in MDDSZ ter pomemben izvajalec Treningov starševstva in Dino programa za otroke v Sloveniji). Neformalno sodelujemo z vzgojiteljicami, učiteljicami in svetovalnimi delavkami iz vrtcev in šol uporabnikov naših programov v obliki svetovanja, usmerjanja in konkretnih navodil za delo s posameznim otrokom. To svetovanje in izmenjava informacij poteka že od začetka izvajanja Dino programa, ki so ga vse prej našteje prosvetne delavke prepoznale kot izjemno učinkovit program pri vzgojno zahtevnejših otrocih. Mala ulica je še vedno edini izvajalec Dino programa v Sloveniji.

Na področje varstva okolja in urejanja prostora vstopamo predvsem z vsemi oblikami gozdne pedagogike, ki jih izvajamo; Počitnicami v gozdu, Počitnicami na vrtu, Gozdno potjo in Gozdnimi sprehodi. Vsi programi širijo prostor zavedanja pomena okolja ter varovanja okolja na mestne otroke, preko njih pa v veliki meri tudi na starše. Prav slednji nam pogosto poročajo o pozitivnih učinkih gozdne pedagogike na njihove otroke, posledično pa tudi na celo družino. Pozitivni učinki se kažejo tako v večji umirjenosti, izboljšanju odnosov v družini kot tudi v spremenjenih navadah preživljanja prostega časa.

Projekt Gozdna pot, ki smo jo v preteklem letu dodobra utrdili, se kaže še posebej zanimiv za družine z majhnimi otroki, ki potrebujejo dodatno spodbudo in motivacijo za pohode v naravi. Prav spremenljivost poti, vsak teden nova lokacija in drugačna pot izziva tako starše kot otroke k vedno novim obiskom in jim ne dovoljuje, da bi se poti naveličali. Lahko trdimo, da minimalen poseg v naravo (majhne lesene gobice, ki pritrjene v zemljo teden dni označujejo pot) dosega maksimalen učinek.

1.10. Druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih

Zaradi novih projektov, predvsem petletnega projekta »Družinski center Mala ulica«, financiranega iz sredstev MDDSZ, smo prerazporedili kadre in zaradi širitve dejavnosti na novo zaposlili še eno Samostojno strokovno sodelavko VII/2 (junija 2021). Septembra smo zaposlili še Področno svetovalko, katere delovno mesto je bilo zaradi pandemije in posledično zmanjšanja obsega dela z uporabniki leto in pol nezasedeno. Tako smo leto zaključili z dvema sodelavkama več, kot smo ga pričeli.

Samostojna strokovna sodelavka VII/1 je med letom za dva in pol meseca prekinila zaposlitev zaradi strokovnega usposabljanja v vrtcu Kolezija.

Ustanoviteljica zavoda, Mestna občina Ljubljana, nam je v rebalansu proračuna odobrila sredstva za prenovo močno dotrajanega parketa v družinskem centru. Parket smo zamenjali z ekološko talno oblogo, ki je obstojnejša in primernejša za uporabo v družinskem centru. Prenova je bila zahtevna, saj je bilo potrebno odstraniti parket, ne da bi odstranjevali velika igrala.

Iz presežkov iz preteklih let smo financirali nakup naprave za prečiščevanje zraka in uničevanje bakterij ter virusov, montirali prezračevalni sistem Lunos v kletnih prostorih centra (sanitarije) ter zamenjali tekstilne obloge na klopeh v veliki igralnici.

Spisek nabavljenih osnovnih sredstev je v Računovodskem poročilu.

02

POSEBNI DEL

2.1. Ustanovitelj Javnega zavoda Mala ulica

Ustanovitelj Javnega zavoda Mala ulica je Mestna občina Ljubljana, ki je na 35. seji Mestnega sveta MOL (9. 6. 2014) na podlagi 3. člena Zakona o zavodih (Uradni list RS 12/II/91, 45/II/94 – odl. US, 8/96, 36/00-ZPDZC in 127/06-ZJZP) in 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 66/07 – uradno prečiščeno besedilo in 15/12) sprejela Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Mala ulica.

2.2. Predstavitev Javnega zavoda Mala ulica

Naziv: Javni zavod Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani

Sedež: Prečna ulica 7

Pošta: 1000 Ljubljana

Telefon: 01 / 306 27 00

Elektronski naslov: info@malaulica.si

Spletna stran: www.malaulica.si

Davčna št.: SI38302586

Matična številka: 6636454000

Podračun UPRAVE RS ZA JAVNA PLAČILA: SI56 0126 1600 0002 610

2.3. Organiziranost zavoda in vodstvo

Organa zavoda sta: svet zavoda in direktor.

Sestava sveta zavoda od 13. 9. 2018 dalje:

Predsednik sveta zavoda: Iztok Kordiš (predstavnik MOL)

Namestnica preds. sveta zavoda: Jožica Pantar (predstavnica aktiva ravnateljic)

Članice in člani sveta zavoda: Manca Kaliman (predstavnica zaposlenih)

Maja Gojkovič (predstavnica MOL)

Ksenija Sever (predstavnica MOL)

Direktorica: Eva Strmljan Kreslin

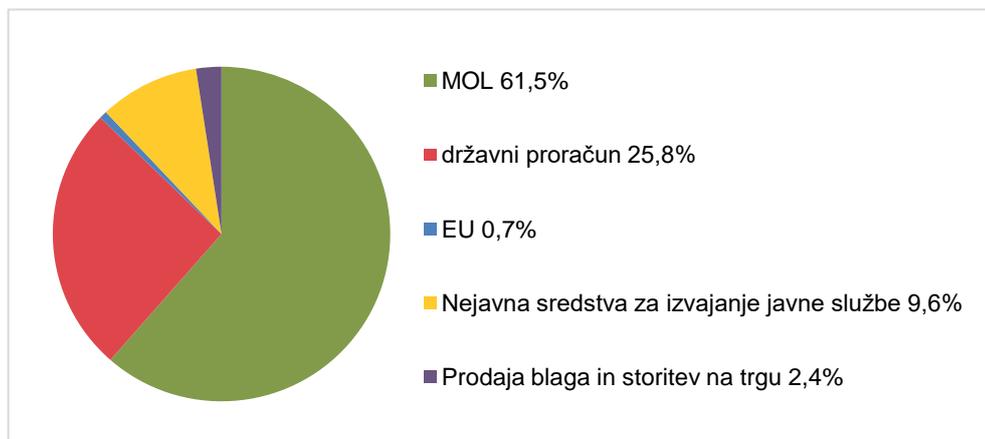
IME IN PRIIMEK	OBSTOJEČE DELOVNO MESTO	IZHODIŠČNI PLAČNI RAZRED DM	DOSEŽENI PLAČNI RAZRED	STOPNJA IZOBRAZBE ZAPOSLENEGA	SMER IZOBRAZBE
Daša Cvjetičanin	področni svet. II	31	31	VII/2	novinarstvo/kulturologija
Brigita Habjan	vodja gl. pisarne	27	27	VI/2	poslovanje
Boris Jurc	sam. strok. sod.VII/1	28	30	VII/1	gozdarstvo
Manca Kaliman	sam. strok. sod. VII/2	32	34	VII/2	soc. delo
Aleksandra Klopčič	sam. strok. sod. VII/2	32	32	VII/2	družinska terapija
Dušanka Kumer	sam. strok. sod. VII/2	32	34	VII/2	soc. pedagogika
Eva Lederer	sam. strok. sod. VII/1	28	28	VII/1	pedagogika
Aleš Plesničar	pomočnik direktorice	39	39	VII/2	management
Katja Poznič	vodja IV	34	38	VII/2	likovna/pedagoška
Eva S. Kreslin	direktorica	44	44	VII/2	management
Ines Zagoranski	sam. strok. sod. VII/2	32	34	VII/2	antropologija

2.4. Uresničevanje vizije in poslanstva Javnega zavoda Mala ulica

Poslanstvo Javnega zavoda Mala ulica je zagotavljati mrežo varnih in družinam prijaznih prostorov za kvalitetno preživljanje skupnega prostega časa ter organizirati in izvajati podporne programe in dejavnosti, namenjene predšolskim otrokom in njihovim staršem.

Vodilo našega dela je, da se čim bolj približamo potrebam staršev in smo pri svojem delu maksimalno fleksibilni. Žal je bila realizacija našega osnovnega poslanstva tudi v letu 2021 močno okrnjena, saj je bil družinski center zaradi epidemije Covid-19 zaprt več kot polovico leta oz. kar 189 dni (od 1. 1.–16. 5. in od 8. 11.–31. 12. 2021), kar je še več kot v letu 2020. Ker smo bili na izjemno situacijo - za razliko od predhodnega leta, ko nas je epidemija presenetila in smo bili nanjo povsem nepripravljeni – dobro pripravljeni, smo zastavljeni program izvedli v celoti oz. ga mestoma tudi presegli.

2.5. Viri financiranja Javnega zavoda Mala ulica

V primerjavi z lanskim letom se je močno znižal delež MOL (iz 75 % na 61,5%), predvsem na račun financiranja iz državnega proračuna (povišanje iz lanskih 11,3% na 25,8%). Rahlo se je povečal tudi delež nejavnih sredstev za izvajanje javne službe (iz 9,1% na 9,6%, zaradi povečanega števila otrok v počitniškem varstvu ter nekaterih plačljivih programov za mame), zmanjšal pa se je delež EU sredstev (predvsem zaradi «zamrznitve programov» zaradi epidemije) ter tržne dejavnosti.

2.6. Poročilo o delu sveta zavoda

Svet zavoda sestavlja 5 članov: 3 predstavniki ustanovitelja (MOL), en predstavnik uporabnikov oz. zainteresirane javnosti (na predlog aktiva ravnateljcev javnih vrtcev, katerih ustanoviteljica je MOL) in en predstavnik zaposlenih.

V letu 2021 so se člani sveta zavoda sestali na treh rednih, eni izredni in eni korespondenčni seji ter sprejeli naslednje akte:

- Letno vsebinsko in finančno poročilo za 2020
- Cenik za leto 2021
- Letni program dela za leto 2021 s Finančnim in Kadrovskim načrtom

Potek sej, njihova vsebina in sklepi, ki so bili sprejeti na sejah, so zabeleženi v zapisnikih, ki so jih člani sveta zavoda sproti sprejemali, pregledali in z morebitnimi pripombami in predlogi tudi potrdili na vsaki naslednji seji. Vsa dokumentacija je shranjena v arhivu zavoda.

2.7. Poročilo o izvedbi programa

Leto 2021 je bilo v celoti «koronsko» leto. Za razliko od predhodnega leta smo bili dobro pripravljeni na spremenjene okoliščine; kljub temu, da smo bili zaprti kar 189 dni (od 1. 1.–16. 5. ter od 8. 11.–31. 12.), so dejavnosti potekale tako, kot smo jih načrtovali.

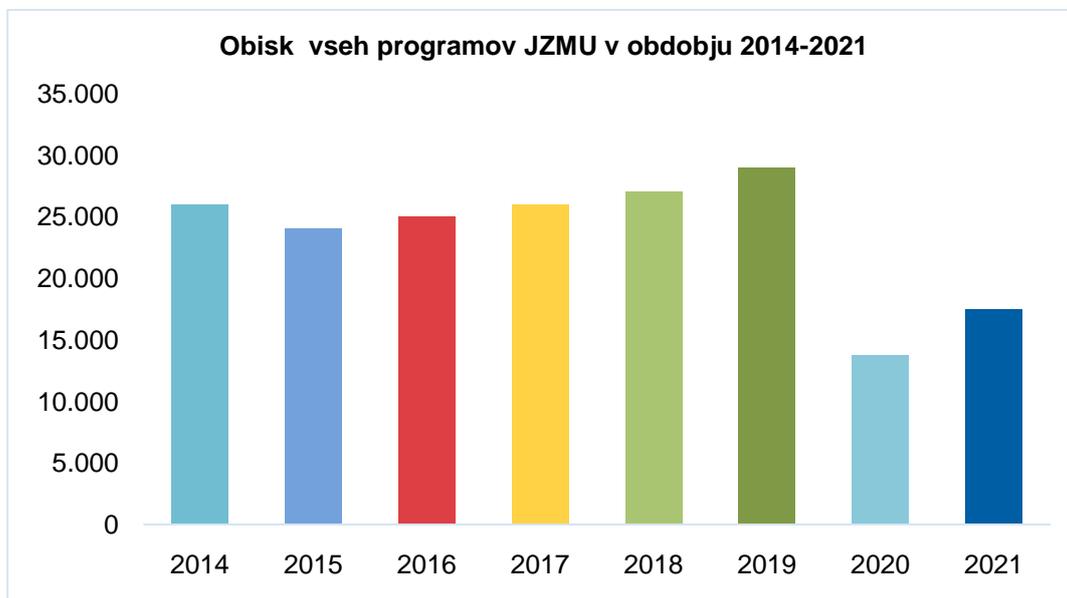
Število uporabnikov storitev Javnega zavoda Mala ulica merimo na več načinov:

- prodaja vstopnic ter prijavnine na subvencionirane plačljive programe
- elektronsko evidentiranje obiska imetnikov letnih vstopnic
- ročno evidentiranje obiska (npr. ulično delo, gozdna pot ipd.).

V letu 2021 je bilo prodanih 742 enkratnih (v letu 2019 3454, v l. 2020 pa 1071) in 528 družinskih vstopnic (v l. 2019 2777, l. 2020 732).

Z enkratno vstopnico v družinski center vstopita dve osebi (otrok in odrasli spremljevalec), z družinsko vstopnico pa v povprečju 3,5 oseb. Iz teh podatkov sklepamo, da je z nakupom vstopnice v družinski center vstopilo 3332 oseb, poleg tega smo zabeležili še 670 vstopov z elektronsko (letno) vstopnico, kar pomeni 2010 oseb (v povprečju z elektronsko letno vstopnico v center vstopijo 3 osebe). Skupno število obiskov družinskega centra je bilo torej 5342.

Obisk vodenih aktivnosti za starše in otroke je bil boljši kot v lanskem letu: število aktivnosti in prostih mest v starševskem in počitniškem programu smo povečali, s tem pa smo povečali tudi obisk aktivnosti. Z ustvarjalnicami na spletu smo pritegnili številne nove uporabnike, okrepili ulično delo in izvedli mnogo več aktivnosti na Vrtišču. Skupno število obiskov vseh aktivnosti, kamor vključujemo tudi uporabnike aktivnosti v Celovških dvorih, v gozdu in na vrtu, je bilo okrog 12.000, skupaj z obiskovalci družinskega centra smo torej kar pomembno presegli število uporabnikov iz prvega kovidnega leta.

Načrtovani programski sklopi v letu 2021 s kazalniki

Leto 2021 smo začeli z (od 16. oktobra 2020) zaprtim družinskim centrom, ki je zaradi ukrepov proti širjenju epidemije ostal zaprt do 16. maja. Ne glede na zaprtje smo v nezmanjšanem oz. celo povečanem obsegu nadaljevali s programom za starše (po zoomu), z zoom ustvarjalnicami za otroke, postavljanjem gozdne poti in individualno učno pomočjo in varstvom otrok ter od marca dalje z uličnim delom v Celovških dvorih. Zaradi velikih potreb in povpraševanja staršev smo ob upoštevanju vseh higienskih priporočil in ukrepov za preprečevanje epidemije močno razširili zimsko počitniško varstvo in prvič izvedli še prvomajsko počitniško varstvo na Vrtišču. Z zadovoljstvom lahko povemo, da niti med počitnicami niti v družinskem centru ni prišlo do nobene okužbe.

Po odprtju družinskega centra, 17. maja, smo takoj pričeli izvajati ustvarjalnice in druge dogodke za otroke. Obisk na ustvarjalnicah in dogodkih je bil dober in nad pričakovanji, medtem ko je bil družinski center relativno slabo obiskan, zato smo delovni čas med vikendi skrajšali na čas od 10. do 14. ure.

Uspešno smo konkurirali na Javnem razpisu za financiranje razpisanih vsebin centrov za družine v letih 2021-2025 pri MDDSZEM in pridobili dodatna sredstva za izvedbo (brezplačnega) počitniškega varstva, izvedbo programa Neverjetna leta – Treningov starševstva in Dino šole, za leto 2021 v skupni višini 59.007 EUR, v obdobju 5 let pa 323.775 EUR.

Maja se je pričel vnaprej napovedan postopek notranje revizije - obvladovanje tveganj pri doseganju ciljev programa, ki se je zaključil 18. 8. s prejemom končnega poročila. Notranja revizija je ocenila, da so se tveganja pri doseganju letnih ciljev programa za otroke in starše uspešno obvladovala. Prejeli smo eno priporočilo, in sicer da je potrebno pripraviti strateški načrt razvoja zavoda za večletno obdobje, ki bo usklajen s strateškimi cilji MOL. Ker je strategija razvoja na področju predšolske vzgoje in izobraževanje MOL v pripravi, se bo priprava in izdelava strateškega načrta razvoja zavoda vezala na strategijo MOL.

Kljub temu, da je bil družinski center Mala ulica skoraj sedem mesecev zaprt, smo izvedli veliko dodatnega programa na Vrtišču in po spletu, kar je razvidno v nadaljevanju.

Programski sklopi v letu 2021:

1. **Program za otroke**
 - dnevni program za predšolske otroke
 - program za šolarje od 1. do 5. razreda OŠ
 - ulično delo
 - Dino šola, čustveni in socialni trening za otroke od 4-8 leta
 - tematske rojstnodnevne zabave
 - gozdna pedagogika
 - Zamislice (elektronske knjižice »Ustvarjajmo doma«)
1. **Program za starše**
 - dopoldanski program za mamice
 - program za starše
2. **Posebni projekti in sodelovanja**
 - vodenje Programa Neverjetna leta v RS v obdobju 2020 - 2022
 - ERASMUS+ Večja dostopnost integriranih storitev predšolske vzgoje in skrbi za otroke za podporo vsem družinam z majhnimi otroki
 - ERASMUS+Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih
 - Sodelovanje z drugimi deležniki in partnerji
3. **Skrb za zaposlene**
4. **Gospodarjenje, investicije in vzdrževalna dela**

2.7.1. PROGRAM ZA OTROKE

DNEVNI PROGRAM ZA PREDŠOLSKE OTROKE

Za razliko od starševskega programa, ki je bil razširjen in okrepljen, se je program za otroke zaradi zaprtja družinskega centra in omejitev druženja izvajal v manjši meri kot običajno. Zaradi pričakovanega nadaljevanja zaprtja javnega življenja v letu 2021 pričakovanega števila ustvarjalnic niti števila obiskovalcev v Letnem programu dela 2021 nismo navajali, saj bi bile kakršnekoli ocene zaradi negotove situacije brezpredmetne, zato v tabeli kazalnikov le-teh podatkov ni. Kljub zaprtju smo ves čas izvajali aktivnosti v podporo družinam s predšolskimi otroki v gozdu, na Vrtišču in seveda po spletu. Vsi zaposleni so pri izvedbi programa pokazali maksimalno fleksibilnost, prilagodljivost na dane okoliščine in pripravljenost na (individualno) pomoč, zato smo tedensko prilagajali izvedbo programa za predšolske otroke. Prav tako smo se praktično v nekaj dneh pred zimskimi počitnicami odločili za dodatno ponudbo počitnic na Vrtišču, kar je olajšalo in obogatilo počitniški čas skoraj tridesetim šolarjem oz. družinam. Zavedamo se, da so druženje, socializacija in stik z naravo tisto, kar v tem obdobju šolanja od doma otroci najbolj potrebujejo, to pa je bilo tudi vodilo našega dela v času epidemije.

Spletni program

V času zaprtja družinskega centra so bile zaprte tudi osnovne šole, zato smo otroški program izvajali na spletu. Ob tem smo se trudili, da so bili otroci ustvarjalno aktivni in je ekran služil zgolj za dajanje navodil in spremljanje otrokovega ustvarjanja. Ob najavi posamezne ustvarjalnice so starši dobili navodila, kaj morajo vnaprej pripraviti (barvice, papir, živila ...), da bo otrok lahko dejavno ustvarjal. Izvedli smo eno ustvarjalnico dnevno ob delovnikih, le nekajkrat se je zgodilo, da interesa ni bilo, v povprečju pa se je ustvarjanice udeležilo 4-5 otrok.

Dejavnosti preko aplikacije Zoom	1.1.-16.5.2021	
	Št. izvedenih dejavnosti	Št. udeležencev
Sladkamo se s sladko Katko	14	92
Pravljične urice z Manco	11	33
Ustvarjalnica z Duši	3	12
Pravljičica z ustvarjalnico	18	71
Skupaj	46	208

Objavljene video vsebine na FB	1.1.-16.5.2021	
	Št. objav	Št. ogledov
Video pravljica	14	1567

Program v družinskem centru in na drugih lokacijah (Vrtišče, gozd)

Od 17. maja dalje smo staršem ponudili možnost varstva otrok v Mali ulici in na vrtu ter pričeli z izvedbo vrtilčarskih delavnic za otroke in starše ob sobotah dopoldne in gozdnih sprehodov.

Obisk Male ulice po odprtju je bil slab. Poletno obdobje je sicer tudi v običajnih časih slabše obiskano, saj družine raje hodijo v naravo, mnogi starši pa se zaradi bojzani okužbe izogibajo javnim prostorom. Glede na močno zmanjšan obisk družinskega centra je bila udeležba na aktivnostih razmeroma dobra, kar kaže na to, da so tisti starši, ki so v Malo ulico prišli, želeli otroka vključiti v posamezno dejavnost. Družin, ki bi se prišle v

družinski center samo igrat in poklepetat, je bilo bistveno manj.

Avgusta, v času "solz sv. Lovrenca", smo na Vrtišču priredili večerno opazovanje zvezd za otroke in starše. Vrtišče je za opazovanje zvezd in utrinkov izjemna lokacija, saj ni svetlobno onesnažena. Opazovanje zvezd smo izvedli pod vodstvom astronoma s teleskopi, pred tem pa so si otroci in starši na improviziranem ognjišču spekli večerjo. Opazovanja zvezd se je udeležilo 24 otrok in 19 staršev, trije otroci pa so skupaj s starši in sodelavko Duši, pobudnico te aktivnosti, na Vrtišču tudi prenočili.

V jesenskem času je bil obisk (obvezno s pogojem PCT za odrasle) boljši, do konca oktobra je kljub naraščajočemu številu okužb dosegel "predkoronsko" raven, med jesenskimi prazniki in počitnicami smo bili polno zasedeni, 8. 11. pa smo zaradi sprejetih ukrepov Vlade RS¹ ponovno zaprli družinski center. Ker so šole in popoldanske aktivnosti (športni treningi, glasbene šole) jeseni vseeno ostale odprte, spletnih ustvarjalnic nismo uvajali, saj zanje ni bilo interesa. Ohranili smo sobotne aktivnosti na vrtu (Vrtičkanje, Aktivni očki), saj se nam druženje v majhnih skupinah (3-5 otrok) ni zdelo problematično, vendar je z decembrskim mrazom obisk tako upadel, da smo jih v začetku decembra prenehali izvajati.

Igrišče izzivov

Z postavitvijo interaktivnih tematskih dejavnosti na zunanjem igrišču družinskega centra Mala ulica smo nadaljevali novo aktivnost prvega koronskega leta, ko je bila to ena redkih aktivnosti, kamor smo lahko povabili otroke. Zunanje igrišče Male ulice je odprto vsak dan in ni bilo toliko omejeno z ukrepi za preprečevanje epidemije kot notranji prostori. Igrišče smo v preteklem letu štirikrat tematsko opremili z instalacijami, postavitvami eksperimentov in drugimi izzivi, ki so jih otroci lahko individualno uporabljali in raziskovali. Vrtno lopo, ki je sicer prvotno namenjena shranjevanju vrtnega pohištva, smo izpraznili in vanjo vsakič znova postavili več različnih izzivov in nalog za otroke, igrala so v času tematskih postavitvev dobila novo funkcijo, prazen prostor pa smo osmislili z raznoraznimi zabavnimi in edukativnimi intervencijami v prostor. Tako je celotno igrišče delovalo na drugačen način kot običajno in otrokom ter družinam omogočal nekoliko drugačno zabavo in stik s programi Male ulice. Obiskalo nas je veliko število obiskovalcev, zlasti v zadnjih dveh tednih preteklega leta. Odzivi otrok in staršev so bili izredno dobri – na smrečico želja, nabiralnik ali vpisov v knjigo vtisov, smo prejeli nemalo spodbudnih in dobrih povratnih informacij. Starši so se najbolje navduševali nad zasnovo izkustvenih in edukativnih elementov Igrišča izzivov, otrokom pa je bila navdušujoča sama popestritev obstoječega igrišča kot tudi zabavni izzivi zasnovanih posebjaj za njih.

V preteklem letu so bile postavljene 4 tematske postavitve oz. Igrišča izzivov:

Praznični vrt izzivov (december 2020–januar 2021)

Zunanje igrišče Male ulice smo praznično okrasili, vanj umestili foto točko, skrili nekaj nalog in izzivov za otroke, med igrala postavili velik otroški labirint (največji hit tokratne tematske postavitve) in jih povabili, da v naš nabiralnik in na novoletno jelko oddajo svoje novoletne želje. Vrt je bil opremljen z vsemi navodili glede varnosti kot tudi razkužili na točkah, kjer je bilo bolj verjetno, da se otroci dotikajo instalacij. Decembrski otroški labirint je imel dober obisk, obiskalo ga je med 5 in 10 družin dnevno.

¹ Vlada je sprejela naslednje ključne ukrepe iz odlokov o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19 (navedeni so zgolj ukrepi, ki veljajo za družinski center oz. zaradi katerih smo ga zaprli):

- začasno je prepovedano zbiranje ljudi oziroma je zbiranje dovoljeno le, če gre za ožje družinske člane ali člane skupnega gospodinjstva;
- začasno so prepovedane vse javne prireditve, prepovedani so javni shodi, slavlja, praznovanja in poročne slovesnosti, razen če ni v odlokih ali drugih aktih Vlade RS določeno drugače;
- javne kulturne prireditve niso dovoljene na odprtih javnih površinah, dovoljene pa so v zaprtih javnih prostorih s fiksnimi sedišči ob uporabi zaščitnih mask, pri čemer mora biti med uporabniki eno sedišče prosto, vsi udeleženci pa morajo izpolnjevati pogoj PC

Igrišče izzivov (januar–februar 2021)

Druga tematska postavitve vrta je bila znanstveno obarvana. S postavitvijo smo želeli otrokom približati fizikalne zakonitosti na zabaven in interaktiven način ter vzbuditi radovednost in vedoželjnost pri naših najmlajših. Poleg napotkov kako določeno instalacijo uporabljati, smo poleg zapisali tudi razlago ali namige, kako lahko starši določene fizikalne zakonitosti predstavijo otrokom. Igrišče izzivov je obiskalo 5 do 10 družin dnevno. Odzivi otrok in staršev je bil izredno dober – nasmehi enih in drugih, razigrana in navdušena igra, preizkušanje instalacij na različne načine, smeh in klepet so krasna povratna informacija vsem ustvarjalcem Igrišča izzivov.

Pravljično igrišče (marec–maj 2021)

Spomladanski Igrišče izzivov smo tokrat posvetili pravljicam; otroke so z interaktivnimi postavitvami in izzivi pozdravili liki najbolj znanih pravljic, njihovi avtorji in ilustratorji. Pravljično igrišče je ponujalo obilo izzivov, zabave in ustvarjalnosti. Prav tako smo v času pravljичne postavitve okrepili program branja in pripovedovanja pravljic preko ZOOM-a (vsak delovnik med 17. in 18. uro). Obisk je bil podoben kot na prejšnjih postavitvah, Pravljično igrišče je obiskalo 5 do 10 družin dnevno. Prav tako smo imeli pri branju in pripovedovanju pravljic preko ZOOM-a dober obisk in 3 poslušalce, ki niso zamudili niti ene pravljice.

Praznični vrt izzivov (december 2021–januar 2022)

S praznično postavitvijo Igrišča izzivov smo se poklonili naravi, ki nam je v preteklih mesecih nemalokrat dala varno zavetje, prostor za druženje, odmik in sprostitev. Mnoge izmed nalog nam tako služijo tudi kot izhodišče za pogovore o naravi, sobivanju in varovanju naravnih virov. Obisk je bil kljub mnogim drugim atrakcijam v mestu dober, ocenjujemo, da je praznično igrišče v decembru obiskalo okrog 200 družin.

Občasno varstvo predšolskih otrok in šolarjev prve triade

V letu 2021 smo izvedli 126 ur plačljivega občasnega varstva otrok ter 154 ur brezplačnega varstva in učne pomoči otrokom iz socialno ogroženih družin. Vsa brezplačna varstva so izvajali zaposleni sodelavci in sodelavke.

Kazalnik: načrtovane in izvedene aktivnosti za otroke

Vrsta dejavnosti	1.1.-31.12.2021		17.5.-31.12.2021	
	načrtovano št. dejavnosti	načrtovano št. udeležencev	dejansko št. dejavnosti	dejansko št. udeležencev
Ulično delo	32	800	44	677
Dino šola	2	12	5	28
Rojstnodnevne zabave	20	200	24	275
Gozdna pot	50	4.000	34	3.900
Vodeni gozdni sprehodi	80	320	19	70
Občasno varstvo (ure)	200	200	171	280
Popravljalnica igrač	*	*	6	37
Glasbena ustvarjalnica	*	*	8	54
Afriški ples z ustvarjalnico	*	*	3	38
Likovna ustvarjalnica	*	*	16	98
Kuharska ustvarjalnica	*	*	1	14
Ustvarjalnica	*	*	87	511
Laserska delavnica	*	*	1	14
Pravljice	*	*	46	236
Ustvarjalnice z Galerijo C.C.U.	*	*	18	221
Poslikava obraza	*	*	3	18
Mala terasa - koncert	*	*	11	279
BIOEXO obisk eksotičnih živali	*	*	1	12
Gibalnica za otroke	*	*	6	35
Vrtičkanje	*	*	13	86
Opazovanje zvezd	*	*	1	43
Skupaj	384	5.532	518	6.864

*V Letnem programu dela za 2021 nismo načrtovali kazalnikov za izvedbo posameznih ustvarjalnic, saj ni bilo jasno, če in kdaj bo izvedba sploh možna.

PROGRAM ZA ŠOLARJE OD 1. DO 5. RAZREDA OŠ

Šolarji so imeli v letu 2021 po en teden zimskih, prvomajskih, jesenskih in novoletnih ter 9 tednov poletnih počitnic – skupaj torej 13 tednov.

Čeprav smo sprva predvideli, da bomo poletno počitniško varstvo izvajali na treh lokacijah (v Mali ulici, v gozdu in na vrtu na Rakovi jelši), smo med letošnjimi poletnimi počitnicami v sodelovanju z Zavetiščem Gmajnice Ljubljana prvič organizirali počitniško varstvo z živalmi. Povpraševanje in navdušenje je bilo veliko tako na strani otrok in staršev kot v sodelovanju med obema zavodoma. Poleg tega smo počitniško varstvo izvajali tudi v sklopu uličnega dela v Celovških dvorih in v Štepanjskem naselju. Tudi prvomajskega počitniškega varstva sprva nismo načrtovali, smo se pa kasneje odločili, da ga bomo vseeno izvedli, saj so se potrebe po počitniškem varstvu še iz časa epidemije povečale, otroci pa so zaradi ukrepov in šolanja na daljavo še kako močno pogrešali stike z vrstniki in igro na svežem zraku.

V počitniškem varstvu sta skupino od 10 do 12 otrok vodila dva vzgojitelja, kar močno zvišuje kvaliteto pedagoškega izvajanja počitniškega varstva. To se je pokazalo že v predhodnih letih, ko smo otroke v počitniškem varstvu zaradi epidemije razporedili drugače, v manjše skupine z največ deset otroki. Opazili smo, da se otroci v manjših skupinah hitreje in intenzivneje povežejo, manj je konfliktov, otroci se ne zadržujejo v manjše skupinice kot v večji skupini. V takšnih pogojih izvajalci lažje upoštevajo želje otrok in sledijo njihovim idejam, kako preživljati počitniški čas. Poleg tega so vsi zaposleni aktivni izvajalci programa Neverjetna leta, zato pri izvedbi dosledno uporabljajo orodja in pravila programa, s katerimi krepimo čustvene in socialne kompetence otrok, kar se zelo pozna pri ohranjanju umirjenih odnosov, upoštevanju pravil in dobrem počutju vseh udeležencev.

Skupaj smo med zimskimi, poletnimi, prvomajskimi, jesenskimi in novoletnimi počitnicami ponudili 570 mest počitniškega varstva na štirih lokacijah, v počitniško varstvo na vseh lokacijah in terminih pa smo skupaj sprejeli 725 otrok, kar pomeni, da smo zaradi velikega povpraševanja presegli zastavljene cilje za skoraj 30%. Opazno je bilo tudi povečanje števila otrok, ki so k nam na počitnice prišli prvič (skoraj polovica vseh udeležencev).

Kazalnik: načrtovane in izvedene počitniške aktivnosti za otroke

Vrsta dejavnosti	Načrtovano število aktivnosti (tednov)	Načrtovano število udeležencev	Dejansko število aktivnosti (tednov)	Dejansko število udeležencev
Zimske počitnice	1	20	1	27
Prvomajske počitnice	*	*	1	28
Počitnice v Mali ulici	9	90	9	97
Počitnice v gozdu	9	180	9	214
Počitnice na vrtu	9	240	9	249
Počitnice z živalmi	*	*	6	71
Jesenske počitnice	1	20	1	25
Novoletne počitnice	1	20	1	14
Skupaj	30	570	37	725

ZIMSKO POČITNIŠKO VARSTVO (17.–21. februar)

Do zimskih počitnic so tudi osnovnošolci že štiri mesece preživeli doma, šolali so se doma, pred računalniki. Želja in potreba po druženju in gibanju v naravi je bila velika tako na strani otrok kot staršev, zato smo se odločili, da splošna dobobit otrok in staršev odtehta tveganje okužbe v počitniškem varstvu. Ob izvedbi smo se držali najvišjih možnih higenskih standardov, oblikovali majhne skupine (dovoljeno je bilo druženje do 10 ljudi), na roko pa na nam je šlo tudi vreme in za ta letni čas presenetljivo visoke temperature, tako da so otroci večino časa preživeli zunaj, na svežem zraku.

Zimske počitnice smo najprej načrtovali v Mali ulici za 10 otrok, zaradi izjemno velikega povpraševanja smo se v zadnjem hipu odločili, da počitnice izvedemo tudi na Vrtišču. Poleg tega smo izvedli celodnevne zimske aktivnosti v Celovških dvorih (ulično delo).

Zimske počitnice v Mali ulici

Otroci so v tem tednu prehodili gozdno pot na Golovcu, postavili novo gozdno pot na Rožniku, se z vlakcem odpeljali na Ljubljanski grad, obiskali Muzej iluzij, kuhali in ustvarjali. Večino časa so preživeli na prostem.

Zimske počitnice na Vrtišču

V Počitnice na Vrtišču smo sprejeli 17 otrok. Otroci so popravljali in obnavljali hiške na Vrtišču, barvali hišico na drevesu, pletli ograjo iz vrbovih vej okrog zelenjavnega vrta, izdelali gugalnico, kuhali in pekli ... seveda pa se ob tem tudi prosto igrali, se gugalni, pripovedovali in poslušali pravljice itd.

Glavni namen počitniškega tedna na vrtu je bil otroke spodbuditi k budnemu opazovanju, sproščnemu gibanju, samostojnosti in živahnemu ustvarjanju v naravi.

Z uporabo orodja smo želeli otroke naučiti varne in pravilne rabe žage, žepnih nožev, motike ter ostalega vrtnega in gradbenega orodja. Program je bil v celoti zasnovan tako, da so otroci prek izkustvenega učenja spoznavali pomen sobivanja z naravo. Vsa pridobljena znanja in veščine krepijo otrokovo samostojnost ter kritično mišljenje. Ves čas smo si prizadevali ustvariti prijetno in varno vzdušje, v katerem se je vsak otrok počutil sprejeto ter imel možnosti za odkrivanje, raziskovanja, s poudarkom na pridobivanju izkušenj z ne/živo naravo. Vseskozi smo se prilagajali ter sledili potrebam in željam otrok. Temu primeren je bil tudi odziv otrok. V lepem spominu so ostale tudi počitnice v Mali ulici, kjer so se otroci prav tako med drugim preizkusili v kuhanju oziroma peki in veliko časa preživeli v prosti igri na zunanjem igrišču ali v telovadnici.

PRVOMAJSKO POČITNIŠKO VARSTVO (26.–30. april)

Prvomajske počitnice na Vrtišču

Zaradi povpraševanja in velikih potreb otrok, ki so se skoraj celo šolsko leto šolali od doma, smo letos prvič izvedli tudi počitniško varstvo med prvomajskimi prazniki. Počitnice so potekale na Vrtišču, torej na prostem, z vsemi higienskimi ukrepi in v skladu z ukrepi za preprečevanje širjenja epidemije. Počitnice so potekale od ponedeljka do petka, štiri dni, saj je bil torek praznik (27.4.), v tem času se je počitnic dnevno udeležilo od 23 do 29 otrok (zaradi ukinitve ukrepov so bili vsi otroci združeni v eno skupino).

Ne glede na vreme so otroci na vrtu uživali v različnih aktivnostih in dejavnostih na prostem: vrtnarjenju, sajenju, nabiranju kopriv in regrada za regradov med, košnji travnika, popravljanju in dograjevanju hišk, stabilizaciji ograje na hiški na drevesu, izdelavi ptičjega strašila, prosti igri, nogometu, družabnih igrah itd. Vmes smo so pripravili tiramisu, pekli penice na ognju in si pripravili čaj z doma nabranimi zelišči.

Zadnji dan smo postavili Gozdno pot in si za veliki finale skupaj pripravili kosilo na odprtem ognju. Odzivi otrok, ki po koncu varstva kar niso hoteli domov in so staršem z veseljem pripovedovali o dnevu, ki je minil (kako so premagali strah pred višino ali hitrostjo drevesne gugalnice), so vsem nam popotnica za vnaprej, kako še naprej uspešno izvajati programe počitniškega varstva.

Prvomajske počitnice v Celovških dvorih

Med zimskimi počitnicami smo poskrbeli tudi za dogajanje v soseski Celovški dvori, kjer smo vsak dan od 10. do 15. ure izvajali aktivnosti za tam stanujoče otroke, ki niso vključeni v nobeno obliko organiziranega varstva ali počitnic in svoj prosti čas preživljajo na ploščadi med bloki. Namen počitnic v Celovških dvorih je:

- Spodbujanje kvalitetnega, zdravega načina preživljanja prostega časa.
- Preko igre razvijati socialne spretnosti (ustrezni načini reševanja konfliktov, načini komuniciranja, prepoznavanje in obvladovanje čustev...) ter posredovati določena znanja (učna pomoč).
- Seznanjanje z raznolikimi družabnimi, gibalnimi, športnimi, ustvarjalnimi igrami, aktivnostmi.
- Nudenje podpore in možnosti pogovora o vsakodnevnih težavah in otrokom aktualnih vsebinah (proces šolanja, odnosi, dogajanje v družini, preizkušanje različnih substanc ...).
- Pozitivno odzivanje, spodbujanje močnih področij in krepitev pozitivne samopodobe.

Obisk aktivnosti (športne in družabne igre, individualni in skupinski pogovori o temah, ki otroke zanimajo ali jih težijo) je variiral po dnevih, dnevno se jih je udeleževalo med 15 in 28 otrok.

POLETNO POČITNIŠKO VARSTVO (junij–avgust)

Počitnice v Mali ulici

V Mali ulici je počitnice zaradi preventivnih ukrepov obiskovalo od 10 do največ 12 otrok tedensko. Program ni bil zasnovan po tedenskih temah, kot je bil prejšnja leta, ampak smo najzanimivejše in najpopularnejše aktivnosti iz prejšnjih let vključili v program. Program je bil raznovrsten (dnevi so bili tematsko pestri; raziskovalni, kuharski, kulturni, naravoslovni ...), otroci pa so večino počitniških dni preživeli zunaj oz. na zunanjem igrišču. Po zajtrku smo se vselej podali na izlete v bližnjo okolico in na obrobje mesta, spoznavali različne živali, poklice, kulture, običaje in dejavnosti, predvsem pa se veliko časa gibali na svežem zraku. Iz Male ulice smo se z otroki podali na različne dogodivščine in obiskali Turnc pod Grmado, izvir Straža v Pirničah (izlet in kopanje v toplém izviru), Podpeška jezera, Ljubljanski grad, Bolder Sceno v šiški (plezanje), Rožnik, Hišo iluzij, Kinodvor, Sobo pobega, se z ladjico odpravili na ogled Ljubljane in uživali v igri na igrišču v Tivoliju, Argentinskem parku, OŠ Toneta Čufarja, v parku Kodeljevo, na Fužinah (Muste), v Mednem, v Zupančičevi jami itd.

“Zanimivo, raznoliko, zabavno in tudi poučno preživljanje počitnic – bravo, zelo smo zadovoljni, še posebej hči.”

“Odlično delate in samo tako naprej!”

“Svobodno, kreativno in naravno okolje.”

“Joj, tako se imam fino, upam, da ne sanjam!” Vesna, 7 let.

Poletne počitnice v gozdu

Počitnice v gozdu so potekale v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Program smo oblikovali tako, da smo v skupino vključili od 10 do največ 12 otrok, s katerimi sta bila po dva animatorja. Z različnih smeri smo se povzpeli na Rožnik, vmes gradili bivake, plezali po drevesih, opazovali žuželke, iskali žabe, močerade, metulje in poslušali ptice. Z gradnjo različnih objektov so otroci urili svoje ročne spretnosti in spoznavali zakonitosti snovanja, načrtovanja, priprave in realizacije svojih idej. Otroci so se med počitnicami v gozdu na zabaven, poučen in sproščen način seznanili s temo sobivanja z naravo, s čimer smo jih spodbudili k razmisleku o ekologiji in odnosu do okolja nasploh. Spoznali smo, da hoja v hrib ni zgolj hoja, ampak je tudi čas za klepet in spoznavanje novih prijateljev; čas za miselne igre, pripovedovanje zgodb, sprehajanje z zaprtimi očmi in zaupanje tistemu, ki te vodi po poti. Otroci so bili še posebej navdušeni nad aktivnostmi v “Borislandiji”, nožkanju, igro z mamuti in lovci ter srečanjem s policisti vodniki psov.

“Nasmeh na otroških ustih pove več kot 1000 besed. Se vidimo spet drugo leto!”

»Naša deklica pride domov prav vsak dan vesela in nasmejana ter umazana do ušes. Vsak dan na počitnicah v gozdu je super dogodivščina.«

Poletne počitnice z živalmi (od 28. junija–23. julija in od 16.–27. avgusta)

Med letošnjimi poletnimi počitnicami smo v sodelovanju z Zavetiščem Ljubljana prvič organizirali počitniško varstvo za otroke od 1. do 5. razreda. Zaradi naknadne uvrstitve lokacije v program smo počitnice izvedli skupno 6 tednov, v času največjih potreb. Povpraševanje in navdušenje je bilo veliko tako na strani otrok in staršev kot v sodelovanju med obema zavodoma. Med počitnicami z živalmi so se otroci sprehodili po zavetišču, se srečali s živalmi ter spoznali delo veterinarjev in oskrbnikov. S preobrazbo v štirinožne prijatelje in njihove lastnike so dobili možnost opremljanja pasjih in mačjih bivališč, učenja o skrbi in negi živali ter odgovornosti, ki jo prevzamejo za svoje ljubljence. Rade volje smo odgovarjali na vsa otroška vprašanja v zvezi s hišnimi živalmi, pa tudi tečaj tujega jezika smo spretno vpletli v vsebine in usvojili prvo raven »živalščine« ter govorice telesa. Na počitnicah so še posebej uživali otroci, ki imajo radi živali, si jih želijo ali zanje že skrbijo doma. V skupini je bilo do največ 15 otrok, za katere so skrbeli trije usposobljeni sodelavci, dopoldanski strokovni program (2–3 pedagoške ure) pa so vodili strokovni sodelavci zavetišča.

“

“Popolno zadovoljstvo otroka.”

“Vse! Moja punca je zelo navdušena!”

“Mark neizmerno uživa v vašem varstvu, zelo je žalosten, ker smo ga vpisali samo za en teden. Drugo leto pride za dlje časa!”

”

Poletne počitnice na Vrtilšču

Počitnice na vrtu so letos potekale drugič, odkar smo v uporabo dobili zemljišče na Rakovi jelši. Na vrtu, ki meri 2000 kv. metrov, smo oblikovali največ tri med seboj ločene skupine po 10 otrok, z vsako skupino sta bila dva odrasla. Počitnice na vrtu smo zasnovali na temelju štirih tem oziroma področij dela, na katera smo vezali naslednje aktivnosti: gradnja, flora in favna, ekologija in praktično delo. Spodbujanje otrok k razmisleku o odnosu do okolja in trajnostne naravnosti po načelih gozdne pedagogike je eno izmed osrednjih načel počitnic na vrtu. Otroci so vrtnarili, gradili in popravljali, se igrali in ustvarjali, vrt pa nam je ponudil tudi izhodišče za nemalo izletov v bližnje kraje.

Ker so vrtilčki na Rakovi Jelši naša nova pridobitev, smo z otroki skupaj soustvarjali prostor, kjer je bilo dovolj prostora za gojenje zelenjave in sadja, gradnjo igral, poležavanje v senci, branje knjig, raziskovanje narave in njenih zakonitosti ter sprehodov po Barju. Vsekakor smo poskušali vse pridobljeno znanje in pridelke naše njive tudi koristno uporabiti v našem vsakodnevnem druženju. Vsako jutro smo si skupaj z otroki zajtrke pripravili sami in tako spoznali, da si marsikaj lahko pripravimo sami – le na domači vrt je potrebno stopiti in odtrgati nekaj dišavnic za pripravo domačega čaja ali soka; uporabiti smetano iz skisanega mleka za pripravo domačega masla ali pa si z nabranimi lešniki pripraviti slasten lešnikov namaz. Improvizirani obroki, ki smo jih pripravljali z otroki (peka

palačink, penic in hrenovk na odprtem ognju, priprava jajčk za zajtrk, kuhanje nabranega fižola ...), so vsem predstavljali kulinarično doživetje, prosta igra na vrtu pa je vsakomur pričarala pristen občutek svobode poletnih počitniških dni. Z gradnjo različnih objektov (postavljanje, dograjevanje in barvanje drevesne hiške, grajenje, betoniranje temeljev in pozidava krušne peči) so otroci urili svoje ročne spretnosti in spoznavali zakonitosti snovanja, načrtovanja, priprave in realizacije svojih idej. Pri tem je bilo potrebnega veliko timskega dela, dogovarjanja, razdelitve nalog in organizacije dela, domišljije, zato se ne čudimo, da so starši poročali o opaznem izboljšanju finomotoričnih spretnosti, dvigu samozavesti in večji odgovornosti. Kot rečeno, pa se nismo zadrževali le na vrtu, temveč smo odhajali tudi na izlete do Ljublanice in Barja, največ veselja so otrokom pričarali izleti v Borovnico in kopanje v Borovnišnici ter vožnja s kanujem po Ljublanici, nikoli pa ne bomo pozabili obiska gasilcev in nadvse prijetne ohladitve ter škropljenja z vodnim topom v vročih poletnih dneh.

“

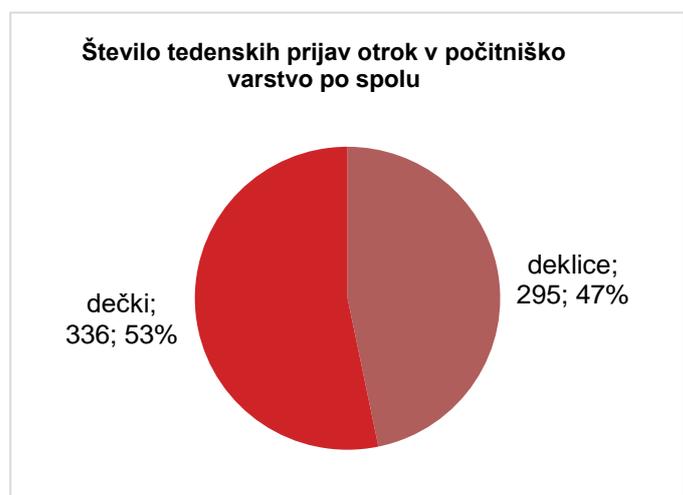
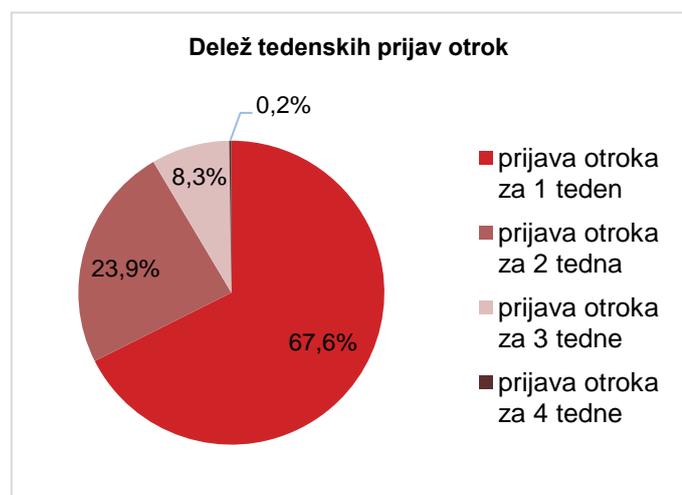
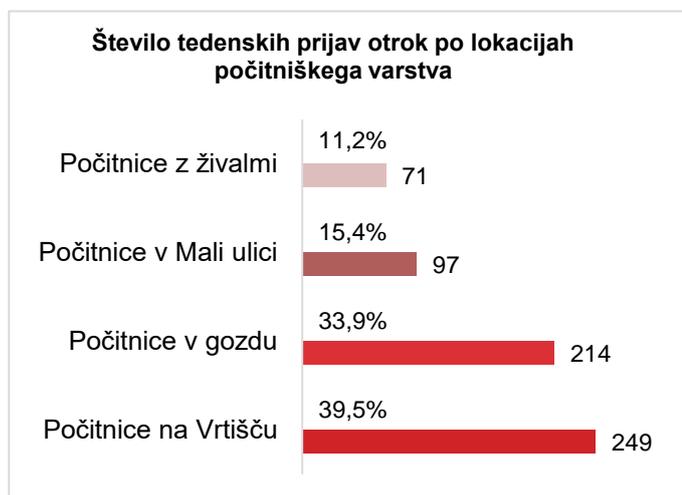
“Super je, da so otroci v naravi, da se lahko prosto igrajo oziroma je razmerje med vodeno dejavnostjo in prosto igro lepo uravnoteženo.”

“Res dober koncept aktivnosti na svežem zraku in v naravi!”

“Moja otroka sta vsakič bolj zadovoljna, domov prideta umazana, zmatrana, polna novih idej, znanj, dosežkov! Izjemni ste in hvala za vse.”

”

Nekaj statističnih podatkov o poletnih počitnicah 2021:

Poletne počitnice v Celovških dvorih (28. junij-16. julij in 16.-27 avgust)

Namen druženja z mladimi oziroma dela na javni površini – igrišče v naselju Celovški dvori – je z metodo igre in neformalnim druženjem podpreti socialni in čustveni razvoj otrok ter s tem zmanjšati verjetnost pojava vrstniškega ali druge vrste nasilja ter hkrati biti del podporne mreže v primeru večjih ali manjših težav. S seznanjanjem z raznolikimi bolj ali manj strukturiranimi aktivnostmi želimo spodbuditi h kvalitetnemu preživljanju prostega časa.

Cilji terenskega dela v počitniškem času so bili predvsem:

- Spodbujanje kvalitetnega, zdravega načina preživljanja prostega časa.
- Preko igre razvijati socialne spretnosti (ustrezni načini reševanja konfliktov, načini komuniciranja, prepoznavanje in obvladovanje čustev ...) ter posredovati določena znanja ((ne)posredna učna pomoč).
- Seznanjanje z raznolikimi družabnimi, gibalnimi, športnimi, ustvarjalnimi igrami, aktivnostmi.
- Nudenje podpore in možnosti pogovora o vsakodnevnih težavah ter otrokom aktualnih vsebinah (proces šolanja, odnosi, dogajanje v družini, preizkušanje različnih substanc ...).
- Pozitivno odzivanje, spodbujanje močnih področij in krepitev pozitivne samopodobe.

Pet počitniških tednov smo v Celovških dvorih izvajali aktivnosti vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 15.30 ure (v času, ko so starši praviloma v službi). Dnevno se je aktivnosti udeleževalo med 15–25 otrok, skupno število obiskov v teh 5 tednih je okrog 500 (kazalnikov nismo vnesli v tabelo, saj gre za popolnoma drug pristop in organizacijo dela). Izvajalci so bili večinoma študentje pedagogike, socialnega dela in sorodnih ved, ki otroke dobro poznajo, saj delajo z njimi celo šolsko leto.

JESENSKO POČITNIŠKO VARSTVO (25.–29. oktober)

Jesenske počitnice v Gmajnicah

Otroci, ki so izbrali preživljanje počitnic z živalmi, so se seznanili z delovanjem zavetišča, videli, kaj počne oskrbnik/-ca živali, se naučili govorice živali in vzpostavili pristen stik z živalmi. Otroci so поблиže spoznali mačke in pse, se učili in opazovali karakterje živali ter temu primerno na ustvarjalnicah pripravljali igrače za mačke in pse, izdelovali plezalnike, cofe, košare in ležišča ter se učili sporazumevanja z živalmi, rokovanja in nege. Poskrbeli smo za okrasitev ob dnevu črnih mačk v pedagoški sobi, avli in na hodniku zavetišča. Vrhunec preživljanja počitnic v Zavetišču Gmajnice je bil obisk veterinarke. Otroci so lahko videli operacijsko sobo in pripravo muce na sterilizacijo. Na mikroskopu so videli odvzete vzorce in rentgenske posnetke v sobi za rentgen.

Teden pa ni bil samo živalsko obarvan, saj smo si naredili tudi zajtrk s palačinkami, si pekli toaste, igrali veliko družabnih iger, pletli zapestnice, ustvarjali, pletli pajkove mreže, naredili unikatni

zbiralnik prostovoljnih prispevkov v obliki črne mačke, se veliko igrali na žogah in v avtobusih ter sodelovali v kvizu in pri lovu na skriti zaklad. Otroci so bili ves čas aktivno vključeni v izdelovanje, tudi v času proste igre so delili svoje ideje in izdelke, s katerimi smo pripomogli k uspešnemu oglaševanju zavetišča.

Jesenske počitnice na Vrtišču

Tudi na Vrtišču so počitnice minile v zelo prijetnem vzdušju. Čeprav nas je vsako dopoldne pričakala megla, smo uživali na prostem. Da smo se lahko pogreli ob ognju, smo najprej marljivo nažagali les, vse za seboj počistili in se naposled le nagradili s toplino ognja, ki nam je pomagal zdržati do prihoda sonca. Nažagani les smo uporabili

tudi za izdelavo dveh visokih vrtnih gred. Na vrtu smo dokončali prekrivanje poti z lesenimi košči, v topli gredi pa posadili preostanek zimske solate in radiča. Čas smo preživljali tudi z ustvarjanjem hranilnic za ptice.

Odpravili smo se na izlet do gasilske postaje v Trnovem, se z vlakom odpeljali v Pivko, kjer smo obiskali otroški interaktivni muzej slovenskih gozdnih zveri Dina (medveda, volka in risa).

Tudi na vrtu je zadišalo po palačinkah, proti koncu počitnic pa smo se lotili dolbljenja in izrezovanja buč.

Jesenske počitnice v Celovških dvorih

Tekom neformalnega druženja na javni površini smo s skupino otrok razpravljali o njim aktualnih temah – kajenje, vrstniški pritisk, pravičnost v šoli itd. – preizkušali različne gibalne ter družabne igre ter poskušali gladiti konflikte ter udeleževati sodelovanje, pomoč, sprejemanje tekom različnih športnih iger. Za vsak dan smo pripravili tudi delavnico; tokrat z noto jeseni – izrezovanje buč, odtiskovanje jesenskih listov, izdelovanje pajkov iz kamena itd. Vsak dan se je izmenjalo med 10 in 15 otrok.

NOVOLETNO POČITNIŠKO VARSTVO (27.–31. december)

Tudi letos so lahko šolarji novoletne počitnice preživeli v Mali ulici. Ustvarjali smo z glino, izdelovali veliki labirint, novoletne čestitke za prijatelje, okraske, igrali na različna glasbila, raziskovali zunanje igrišče, se igrali družabne igre in se prepustili užitku proste igre. Iz Male ulice smo se odpravili na izlete v bližnji okolici: v Kinodvoru smo si ogledali film Volk in Lev, po gozdni poti smo odrinili vse do Rožnika, z avtobusom pa smo se odpeljali do Zavetišča Gmajnice in obiskali nam ljube živali. Otroci so pokazali, da so pravi mali kuharski mojstri in pripravili bananin napitek, zamesili testo za grisine, omako za makarone, juho in solato. Kot se za novoletne počitnice spodobi, smo šli na ogled praznične Ljubljane in ob povratku ter na dan slovesa nazdravili z otroškim šampanjcem.

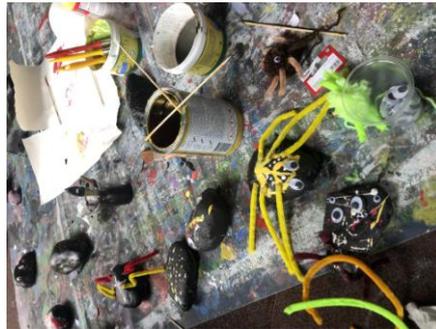

ULIČNO DELO V CELOVŠKIH DVORIH IN ŠTEPANJSKEM NASELJU

Z uličnimi aktivnostmi se približujemo otrokom, ki svoj prosti čas preživljajo pretežno prepuščeni sami sebi, na ulici oz. na dvorišču stanovanjske soseske. V Celovških dvorih smo prisotni že nekaj let, spomladi pa smo se z ekipo podali še v Štepanjsko naselje in tudi tam pričeli z uličnim delom.

Z uličnimi aktivnostmi se skušamo predvsem približati otrokom, ki niso vključeni v organizirane popoldanske (plačljive) aktivnosti, opažamo pa, da so ravno naše aktivnosti tisti magnet, ki pritegnejo vse otroke. Tako se otroci pogosto prvič pričnejo družiti šele na naših aktivnostih, preko njih pa tudi njihovi starši, kar je pomemben korak k prečanju socialnih in družbenih barrier. V Celovških dvorih, tako kot tudi v Štepanjskem naselju, deluje nekaj organiziranih izvajalcev aktivnosti (Človekinje, Mladi zmaji, Zavod Bob), vsi pa svoje aktivnosti predvsem usmerjajo v starejše otroke in mlajše mladoletnike. Mala ulica s svojimi aktivnostmi, ki so namenjene tudi najmlajšim, od 3. leta dalje, tudi tu zapolnjuje ponudbeno vrzel, hkrati pa olajša udeležbo na aktivnostih ali druženje starejšim otrokom, ki so pogosto varuhi svojih mlajših bratov in sestra.

Od začetka marca do konca leta smo izvedli 44 obiskov, od tega 14 v Štepanjskem naselju in 30 v Celovških dvorih. Posamezen obisk traja 3–4 ure, odvisno tudi od števila udeleženihih otrok. V povprečju je aktivnosti obiskovalo okrog 20 otrok.

DINO ŠOLA

Mala ulica je edina institucija v Sloveniji, ki izvaja Dino šolo, program čustvenega opismenjevanja in treninga socialnih veščin. Program je namenjen krepitvi čustvenega, socialnega in kognitivnega razvoja otrok ter preprečevanju in zmanjševanju vedenjskih težav otrok.

Dino šola je eden izmed programov v sklopu Neverjetna leta, namenjen majhni skupini otrok v starosti 4-8 let. Program je tako kot Treningi starševstva visoko strukturiran in temelji na socialnih igrah ter prosti igri, kjer moderatorka skuša implementirati osvojene vsebine v skupinsko dinamiko, način komunikacije in vzpostavljanje odnosov. Uporaba lutk v pogovoru je pomembna za bolj sproščeno, odprto komunikacijo in lažje vživljanje v probleme drugih. Program krepi občutek empatije, prepoznavanje lastnih čustev in čustev drugih ter primerne načine izkazovanja in obvladovanja čustev. Program izvajata dve usposobljeni zaposleni sodelavki ter zunanje izvajalke.

Med drugimi pričakujemo sledeče dolgoročne vplive izvedbe programa:

- Boljšo zmožnost čustvene regulacije otrok.
- Zmanjšanje vedenjske problematike in preprečitev hujših vedenjskih motenj pri otrocih z več tveganji.
- Trdnejše odnose v družini in večjo povezanost med družinskimi člani.
- Izboljšano samopodobo vseh članov družine.

Dolgoročno program zmanjšuje pogostnost vedenjskih težav v adolescenci, posledično pa zmanjševanje nasilja, zlorabe drog, manj predčasnih opustitev šolanja in zaključitev šolanja s nižjo izobrazbo glede na posameznikove sposobnosti ter višje akademske dosežke otrok. Program lahko dolgoročno pripomore k več čustvene in socialne kompetentnosti v družbi kot tudi k večjemu telesnemu in duševnemu blagostanju družbe kot celote.

Okvirni program Dino šole, izveden v 18-20. srečanjih s skupino 6 otrok, ki jih vodijo tri usposobljene izvajalke (zaposlene sodelavke in zunanji izvajalci):

- Spoznajmo nove prijatelje, učimo se o pravilih šole.
- Kako biti uspešen v šoli, poslušam in dvignem tiho roko.
- Kako se najbolje odrezati v šoli, koncentracija, sodelovanje.
- Zaznati, poimenovati in razumeti čustva.
- Koraki za uspešno reševanje problemov, posledice in rešitve problemov.
- Kako prepoznati in ravnati z jezo, kako jezo kontroliramo.
- Kako biti prijazen, kako delimo probleme in kako nekemu pomagamo.
- Kako nekoga pohvalimo, kako delimo in počakamo, da pridemo na vrsto.
- Učenje skrivnosti, kako postati dobri prijatelji, kako deliti, pomagati, počakati in dati kompliment.
- Kako postati timski igralec v šoli in kako biti prijazen v družini.
- Kako spoznati nove prijatelje, kako se pogovarjati s prijatelji.

V prvem polletju 2021 smo zaključili srečanja Dino šole, ki se je pričela septembra 2020. Dino šolo smo bili zaradi slabih epidemioloških razmer primorani preseliti na splet. 5 otrok je Dino šolo uspešno zaključilo, starši in izvajalki Dino šole pa so bili enotnega mnenja, da eden od otrok spletni obliki zaradi odklonilne pozornosti in hujši motnji avtističnega spektra tej obliki izvajanja srečanj ne bo mogel slediti. Otroku sta izvajalki pošiljali krajše Dinine video posnetke, domov v domači nabiralnik pa domače naloge in spodbudne nagrade.

Kljub veliki zadržanosti do spletne oblike izvedbe pri otrocih se je le-ta v dani situaciji izkazala kot precej uspešna. Vključevanje otrok je bilo zelo intenzivno. Od izvajalk je terjalo veliko več premišljene priprave, saj sta teden dni pred izvedbo otrokom domov pošiljali vse dejavnosti, kateri izvedbe so se skupaj lotili na srečanju. Staršem sta dajali točna navodila, kaj otrok pri izvedbi srečanja potrebuje, zato je bilo sodelovanje z njimi ključno, verjetno še celo bolj intenzivno kot sicer. V času popolnega zaprtja so starši poročali o prijetni in poučni popestritvi za njihove otroke, za nekatere pa tudi edinem stiku s prijatelji. Veliko napora je bilo vložene, da so tudi v Dino šoli računalnik uporabili zgolj kot sredstvo za komunikacijo. Skupaj, vendar vsak na svojem domu so se igrali skrivalnice, miselne in družabne igre ter likovno ustvarjali v različnih računalniških programih. Zaradi splošnega zaprtja je veliko staršev izvajalo delo od doma, pri tem so imeli ves čas dober vpogled v dogajanje v Dino šoli. Poročali so o pozitivnih pristopih, ki jih uporabljata izvajalki pri izvedbi, osvežili so marsikatero strategijo in bili realno vključeni v prepoznavanje čustev in stisk otrok ter reševanje problemov po korakih tekom srečanj. Presenečeni so bili nad koncentracijo, ki jo je zmožni njihov otrok, in nad vključenostjo in sodelovanjem. Zagotovo je bil največji kazalnik uspeha, da otroci Dino šole niso želeli zamuditi, medtem, ko je interes za obvezen izobraževalni proces pri otrocih padel in so starši poročali o hudih stiskah in težavah že zgolj pri obisku šole na daljavo.

V aprilu smo začeli z izvedbo druge skupine, v katero je bilo prav tako vključenih 6 otrok. To skupino smo tekom poletnih počitnic prekinili, s srečanji pa smo nadaljevali zopet jeseni. V poletnem času sta izvajalki otrokom pošiljali naloge, razglednice in fotografije, da sta z otroki ohranili pristen stik.

Pred vključitvijo in ob zaključku so starši dobili v izpolnjevanje anketne vprašalnike, katerih kazalniki o dejanski uspešnosti so še v obdelavi na Pediatrični kliniki v Ljubljani. Izvajalki Dino šole sta opazili, da daljši časovni okvir omogoča vpogled v otrokovo osebno rast in čustveno zrelost. Starši pa so poročali predvsem o tem, da so se njihovi otroci bolje znašli v zahtevnejših socialnih situacijah in dobro odreagirali v različnih zahtevnih interakcijah. Staršem je veliko pomenil trud, ki sta ga izvajalki vložili v izboljšanje komunikacijskih veščin med sorojenci, saj so z njimi zmanjšali stresne situacije znotraj družine. Nekateri od njih so s pridom uporabili izraze, kot so: "Kako bi se Wally lotil reševanja problema? Kaj prijateljskega, bi ti predlagala Molly? Kako ponosna bi bila Dina nate!"

Vedno znova pa je dejanski in najboljši kazalnik sam proces vključevanja cele družine, saj gre za daljše časovno obdobje, v katerem so pozitivnih spodbud na treningih starševstva deležni starši, ob vključitvi v Dino šolo pa otroci. Ko tako ene kot druge opremimo z strategijami in veščinami, nam običajno poročajo o dobrem družinskem sodelovanju (npr. ko otroci povedo staršu, da si mora tudi vzeti čas, da se umiri, ko mama na glas razmišlja o razočaranju nad neko gospo, ji otrok reče, da ta gospa morda ne zmore drugače, da je ni nihče naučil...).

V septembru smo začeli z novima dvema skupinama Dino šole, ki se bosta predvidoma zaključili v marcu 2022, vsako skupino obiskuje 6 otrok. Pred vključitvijo so starši dobili in v izpolnjevanje anketne vprašalnike, le te bodo izpolnili tudi ob zaključku Dino šole.

V Dino šolo je bilo v letu 2022 skupno vključenih 24 otrok in njihovih družin.

Izvedba je financirana iz projektov Neverjetna leta s strani Ministrstva RS za zdravje ter Ministrstva RS za delo, družino in socialne zadeve.

TEMATSKE ROJSTNODNEVNE ZABAVE

V obdobju od 18. 5. do 7. 11. smo izvedli 24 rojstnodnevnik zabav za skupno 275 udeležencev, od tega več kot polovico na Vrtašču. V času zaostrenih ukrepov in zaprtja Male ulice praznovanj nismo izvajali.

GOZDNA PEDAGOGIKA

Gozdne poti

V letu 2021 smo postavili skupaj 31 gozdnih poti na Rožniku, Golovcu, Šišenskem hribu, grajskem griču, Sračji dolini, Rakovi Jelši in Zajčji dobri.

Zemljevid in opis poti ter navodila za izdelavo gozdnega dnevnika so bili vsak teden objavljeni na naši spletni strani in FB profilu. Gozdne poti so na začetku opremljene z informativno tablo, pot pa je označena z lesenimi mušnicami, ki jih izdelujemo sami. Mušnice skrivajo različne naloge za otroke (poišči največje drevo v okolici in ga opiši, poslušaj, kdo se oglašja in oponašaj žival, ipd.) in jih vodijo po poti. Na koncu vsake poti se nahaja rdeče-bela skrinja, v kateri se z vsakim tednom izmenjujejo štampljke z različnimi motivi, ki jih otroci odtisnejo v gozdni dnevnik (navodila za izdelavo so na spletni strani Male ulice). Ko otroci zberejo 6 različnih štampljk, v Mali ulici prevzamejo nagrado za najbolj vestne gozdne raziskovalce/-ke.

Glede na odzive staršev in otrok v vpisni knjižici ocenjujemo, da je gozdno pot vsak teden prehodilo od 30-60 družin (število je zelo odvisno od letnega časa in vremena), v zadnjih mesecih preteklega leta tudi nekaj vrtčevskih skupin. Starši in otroci so nad potjo navdušeni, saj zasnova poti - sledenje mušnicam z izzivi predstavljajo izredno motivacijo za sprehod po gozdu, ki so se ga sicer otroci izogibali. Gozdna pot, ki so jo otroci lahko prehodili tudi v času pandemije s starši, torej »v mehurčku«, je bila ena izmed redkih aktivnosti, ki smo jo lahko v tem času ponudili otrokom, hkrati pa izredno pomembna, saj je prav gibanje v naravi tisto, kar je v času intenzivnega in ekstenzivnega sedenja pred ekranom otrokom najbolj koristilo. Težava, s katero smo se spopadali v prvi polovici leta in leto poprej, in sicer krajo gobic, je v drugi polovici leta skorajda izginila, kar pripisujemo dejstvu, da je Gozdna pot postala dobro prepoznana in so jo Ljubljanci vzelo za svojo ter se nad njo močno navdušujejo tako najmlajši, kot nekoliko starejši sprehajalci.

V drugi polovici leta smo na podlagi anket, ki so jih izpolnjevali obiskovalci naših Gozdnih poti, uvedli nekaj sprememb oziroma poti približali njihovim željam. Tako smo razširili lokacije Gozdnih poti še na druge gozdne površine znotraj LPP območja (Sračja dolina, Zajčja dobri, Šmarna gora, Rašica in Katarina), k opisu pripisali tudi dolžino poti in število mušnic, zmanjšali število potrebnih štampljk za nagrado iz 10 na 6 odtisov in pripravili poseben gozdni dnevnik in diplomo za vse nadobudne gozdne avanturiste, ki so jih lahko prevzeli v prostorih Male ulice ali v skrinji na koncu naše gozdne poti.

Odzivi, tako v vpisni knjigi, v elektronski pošti, kot na družabnih omrežjih (FB in IG) in pogovorih v živo (bodisi na poti sami ali v prostorih Male ulice), so izredno dobri. Starši poročajo o izredni motivaciji otrok za odhode na izlet v gozd in hojo po gozdu in v hrib. Otroci tudi sami predlagajo popoldanske sprehode na lov za mušnicami, pri tem pa izkazujejo veliko mero vedoželjnosti, dobre volje in navdušenja. Starši tudi poročajo, da izzivi njim ponujajo možnosti za pogovor o naravi in jim ponuja tudi nemalo idej kaj vse z otroki lahko počnejo na sprehodu po gozdu ali mestnih parkih.

Vodeni gozdni sprehodi

Z izvedbo vodenih gozdnih sprehodov smo pričeli sredi aprila, takoj, ko je bilo dovoljeno druženje v naravi. Gozdne sprehode smo sprva izvajali ob petkih popoldne in sobotah dopoldne, ob koncu maja pa smo zaradi zmanjšanja zanimanja (tudi zaradi odprtja družinskega centra, ki je ponujal aktivnosti) izvedbo omejili na enkrat tedensko. Gozdni sprehodi so imeli vsakič drugo izhodišče in seveda tudi pot, tako da so bili vedno znova zanimivi in drugačni. Trajajo približno 2 uri, starši otroke oddajo na izhodišču in jih v dogovorjenem času pridejo iskat, ali pa se pridružijo sprehodu. Sprehode sta po naših gozdnih poteh vodila sodelavca, izkušena gozdna pedagoga, z občasno pomočjo študentov (glede na število prijavljenih otrok).

Starostni razpon otrok, ki so se sprehoda udeležili, je bil od 4 do 9 let. Najštevilčnejša skupina otrok na vodenem gozdnem sprehodu je bila 9 otrok, v povprečju se je sprehodov udeležilo 4-5 otrok. Sprehode smo izvedli, če sta bila prijavljena vsaj dva otroka; čeprav starše spodbujamo, da se sprehodov udeležijo tudi v slabem vremenu (z dobro opremo), prijav v deževnem vremenu praviloma ni bilo. Izvedli smo 16 gozdnih sprehodov, ki se jih je udeležilo 61 otrok.

ZAMISLICE (USTVARJAMO DOMA)

Za starše in otroke smo že v času epidemije, ko so starši bistveno več časa preživeli doma z otroki, ob delu in šolanju od doma, na družabnih omrežjih Male ulice pol leta objavljali ideje za naravoslovno raziskovanje, likovno ustvarjanje, gibanje ali kuhanje. Prvotnim idejam, ki se bile razdrobljene na spletu prek objav na Facebooku in Instagramu, smo želeli dati neko bolj trajno obliko; takšno, ki se s časom ne bi izgubila in bi ideje tematsko umestila v knjižice, ki bi bile staršem hitreje dostopne prek spleta, tudi če sami nimajo oz. niso dejavni na omenjenih družabnih omrežjih. Spletne dejavnosti smo tako združili v spletne knjižice, ki staršem in otrokom nudijo raznolike ideje (od plesa do kuhanja) za ustvarjanje doma na pregleden in dostopen način. Prvi v seriji knjižic z idejami za ustvarjanje doma ([Znanstvene ustvarjalnice](#)), ki je bila objavljena na naši spletni strani, so sledile še 4 knjižice ([Plesno-gibalni izzivi](#), [Likovne ustvarjalnice](#), [Kuharske ustvarjalnice](#), [Svetovni zajtrki](#)), kmalu pa se jim bo na spletni polici pod *Ustvarjamo doma* pridružila še knjižica z idejami za slaščičarske podvige.

Čeprav je takšnih dejavnosti na spletu veliko, smo opazili, da jih je večina zapisanih oz. prilagojenih za vrtčevsko okolje, kjer je že poskrbljeno za materiale in opremo. Sami smo želeli, da bi s spletnimi knjižicami Malo ulico vsaj za trenutek pripeljali družinam domov in s preprostimi idejami ter pripomočki, ki jih ima vsakdo doma, na prijazen način spodbujali kreativno preživljanje prostega časa staršev z otroki v domačem okolju. Čeprav knjižice osvetljujejo različna področja ustvarjanja, pa vse sledijo isti logiki negovanja otroške kreativnosti in domišljije: starši naj pomagajo poskrbeti za material in pripomočke (še posebej, če gre za predšolske otroke), v nadaljevanju pa se ustvarjalnemu procesu otrok in njihovi razlagi pridružijo kot opazovalci in poslušalci. Vse knjižice spremljajo kratka in enostavna navodila, postopki so opremljeni s fotografijami ter ilustracijami z namenom, da lahko otrok čim več pripomočkov, sestavin in korakov priprave prepozna, poišče oziroma izvede samostojno.

Zelo nas veselijo podatki spletne statistike obiskov, ki kažejo, da do spletnih knjižic ne dostopajo samo družine v Sloveniji, temveč tudi drugod po svetu (v Nemčiji, Španiji, Angliji, Italiji, Švici). Še posebej knjižica z naslovom *Svetovni zajtrki* kuharske recepte z vseh koncev sveta dobesedno širi onkraj meja, saj preči kontinente in glede na ogleda navdušuje otroke in njihove starše tudi v Združenih državah Amerike. Veseli nas, da Mala ulica odmeva po svetu in nas pandemija v izkušnji po skupnem preživljanju prostega časa le še povezuje.

2.7.2. PROGRAM ZA STARŠE

DOPOLDANSKI PROGRAM ZA MAMICE

V zadnjih desetletjih se je zavedanje o pomembnosti najzgodnejšega obdobja otrokovega življenja močno okrepilo. V tem času se otroški možgani najintenzivneje razvijajo (mnogi strokovnjaki navajajo »prvih 1000 dni« kot ključno obdobje za otrokov nadaljni razvoj). Skrb za kvaliteten razvoj otrokovih možganov v tem najpomembnejšem obdobju dokazano deluje preventivno proti vedenjskim težavam in psihološkim stiskam otrok vse do odraslosti. Ker so v najzgodnejši fazi razvoja otroci psiho-biološko odvisni od svojih mater, je pot skrbi za dobrobit otrok tlakovana prek prvovrstne oskrbe mater na porodniškem dopustu.

Za dobrobit in podporo matere v občutljivem poporodnem obdobju izvajamo celo vrsto dejavnosti, ki krepijo vez med materjo in njenim otrokom, jo spodbujajo, učijo in opolnomočijo.

Vse dejavnosti so se večino prvega polletja izvajale po spletu, na izvedbo v živo pa smo pri večini dejavnosti prešli maja oz. takoj, ko so to ukrepi proti širjenju epidemije dopuščali. Nekatere dejavnosti so se izvajale v manjši meri (različne oblike telesne vadbe), močno pa smo okrepili psihološko podporo (predavanja, skupinski in individualni pogovori, svetovanja), saj so potrebe po le-teh v času epidemije oz. še večje osamljenosti in izolacije močno narasle. Tako smo po svojih močeh v kar največji meri prispevali k izboljšavi splošnega počutja mater in posledično njihovih otrok.

V skupnem številu aktivnosti smo se približali načrtovanemu številu, ob tem da smo nekatere aktivnosti okrepili (predvsem pedokinetiko, zaradi ogromnega interesa), nekatere pa zmanjšali ali opustili (nekaterih aktivnosti preprosto ni bilo možno izvajati ali pa zanje zaradi razmer ni bilo zanimanja). Število udeleženk predstavlja približno dve tretjini načrtovanega letnega števila obiskov. Glede na to, da smo več kot polovico leta delovali v izrednih razmerah, aktivnosti so se deloma izvajale po spletu ali pa v živo, vendar ob zaostrenih ukrepih, smo lahko z številom izvedenih aktivnosti in obiskom zadovoljni.

Kazalnik: načrtovane in izvedene aktivnosti v obdobju 1. 1. do 30. 6. 2021

Dejavnost	Načrtovano 1. 1.-31. 12.		Izvedeno 1. 1.-31. 12.	
	št. srečanj	št. udeležencev	št. srečanj	št. udeležencev
Pedokinetika**	108	1.080*	156	1256*
Joga za nosečnice**	72	432	63	188
Poporodni pilates**	72	720*	53	328*
Tečaj masaže dojenčka	2	16*	3	12*
Delavnice po porodu	2	16*	0	0
Delavnica za nosečnice	2	10	0	0
Klepetki**	48	336	48	226
Gibalnica	38	304*	5	20*
Moj porod	6	24	7	24
Tečaj prve pomoči za dojenčke	***	***	2	18
Skupaj	350	2.938	337	2.072

* Število udeležencev je skupno število udeleženk in dojenčkov ali malčkov

** Dejavnost se je izvajala v spletnem okolju (Zoom), dokler ni bila možna izvedba v živo

*** Kazalnik ni bil načrtovan v letnem programu dela. Dejavnost je bila načrtovana naknadno, ob ugodnejši Covid-19 epidemiološki sliki.

Pedokinetika

Pedokinetika je razvojni koncept, ki pripravi možgane na sinhrono pot usklajevanja leve in desne polovice. Odpira poti razvoja preko razvojnih funkcionalnih prijemov, ki staršu pokažejo primerno spodbudo. Otroku se dviguje notranja motivacija in v resnici dosega vedno višje cilje ter tako napreduje v svojem razvoju. S konceptom uspešno napreduje vse več otrok, ki imajo po klasični obravnavi številne "nepravilnosti" in "zaostanke" v razvoju.

Razvojni koncept stika in negovanja dojenčka na Feldenkraisov način temelji na delu in razvoju Andreje Semolič, ki ga razvojno utemeljuje in razvija skozi integracijo 20-letnih izkušenj povezovanja znanj akademskega študija z izkustveno prakso reorganizacije telesne mase /fizične, čustvene duhovne/ na osnovi dejstev gravitacije in njenih vplivov skozi fiziologijo in biomehaniko. Integracijo inovativno utemeljuje skozi kineziologijo, nevrobiologijo in temeljnimi vzvodi Feldenkrais® metode. Od l. 2011 nosi evropski certifikat in je vodilna izvajalka pedokinetike v Mali ulici.

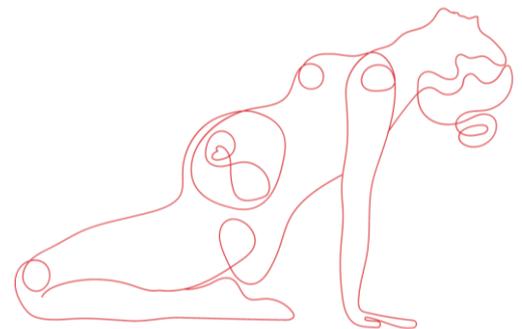
Na lekcijah razvojno gibalnih uric preko gibanja in dotika mamice pod strokovnim vodstvom povezujejo zakone težnosti, biomehanike, anatomskega, fiziološkega in psihološkega razvoja človeka. S pedokinetiko mamice ozavestijo svojo funkcionalnost in spoznajo, da je vse, kar naredijo, dobro – če vedo, kaj delajo in kako to delajo. Pedokinetiko smo izvajali tedensko v štirih ali petih terminih, dodatno pa izvajamo še uvodne ure za zainteresirane mame. V letu 2021 smo zabeležili kar 1256 obiskov mamic z dojenčki.

Poporodni pilates

Vadbo izvajamo po načelih knjige Ustrezna vadba po porodu (T. Želj) in je namenjena mamicam najmanj tri mesece po porodu. Poleg osnovnih, varnih in pravilnih stabilizacijskih vaj, prilagojenih mamicam po porodu, skozi vadbo sprostimo ramena, vrat in hrbet z masažnimi žogicami, poskrbimo za pravilno aktivacijo mišic medeničnega dna. Pilates mamicam na prijazen način pomaga ponovno vzpostaviti stik s svojim (spremenjenim) telesom, ga vzljubiti in ga ponovno spraviti v formo. Vadbo izvaja certificirana vaditeljica pilatesa, zaradi manjšega zanimanja se je izvajala enkrat tedensko, ob četrkih dopoldne.

Joga za nosečnice

Joga za nosečnice se je izvajala enkrat tedensko za nosečnice po 12. tednu nosečnosti pa vse do poroda po zoomu, saj zanimanja za izvedbo v živo zaradi bojazni pred okužbo ni bilo. Vaje, ki jih izvaja certificirana vaditeljica joge in pilatesa za nosečnice, obsegajo tako fizične in dihalne vaje kot umiritvene tehnike, vizualizacijo in pripravo na porod. Z vadbo za nosečnice privabljamo bodoče obiskovalke Male ulice in jih seznanjamo z ostalo ponudbo dejavnosti, hkrati pa vadba izven delovnega časa pomeni tudi dodaten izkoristek prostora. Udeležba je bila sicer kljub (ali ravno zaradi) izvedbi po zoomu nižja od načrtovane, kar pa je bilo glede na situacijo pričakovano.

Tečaj masaže dojenčka

Redna masaža dojenčka omili krče in prebavne težave, dojenčka giblje, pospešuje njegov krvni obtok, njegovo celotno presnovo, vpliva tudi na zdrav razvoj kože, miškulature in sklepov. Stranski učinki vsakodneвне masaže niso samo sproščenost otroka in optimalen razvoj, mamici so podarjene tudi mirne noči. Redno masirani dojenčki so bolj gibčni, dobro napredujejo, zadovoljni in zato manj jokavi in nemirni, lažje zaspijo in se več smeji.

Tečaj masaže dojenčka se je izvedel dvakrat. Tečaj obsega štiri srečanja, sestavljena iz uvodnega predavanja in treh srečanj, kjer so se mamice učile prijemov in masaže na svojih dojenčkih. Tečaj vodi višja medicinska sestra Mojca Kurent.

Gibalnice

Gibalnica je namenjena malčkom in predšolskim otrokom, ki ne obiskujejo vrtca ali pa ga obiskujejo v popoldanskem času, in njihovim staršem. Ker je veliko udeležencev tujcev, telovadba poteka v dveh jezikih, slovenščini in angleščini. Telovadbo vodi Ines Zagoranski, samostojna strokovna sodelavka in izkušena vaditeljica vadb za otroke. Zaradi ukrepov in slabega zanimanja je bila Gibalnica izvedena samo petkrat.

Tečaj prve pomoči za dojenčke

Tečaj prve pomoči za dojenčke in otroke je v Mali ulici potekal dvakrat, prvič junija in drugič septembra. Starši so se spoznali s temeljnimi postopki oživljanja, odstranjevanjem tujkov iz dihalnih poti ter oskrbi otroka v primeru poškodb in izgube zavesti, prav tako pa so izvedeli, kako postopati pri zastrupitvah in bolezenskih stanjih, kot so vročinski krči, alergijske reakcije in epileptični napadi. Tečaj je vodila dr. Teja Škodič Zakšek, porodna babica z več kot 10 let delovnih izkušenj.

Delavnice po porodu in delavnice za nosečnice

Zaradi premajhnega zanimanja delavnice v letu 2021 niso bile izvedene.

Klepetki

Zaradi strukture delovnika veliko žensk obdobje porodniškega dopusta dojema kot čustveno izjemno naporno obdobje. K temu največ doprineseta občutek osamljenosti v dopoldanskem času in čustveni stres nenehne uglasenosti na potrebe dojenčka. V času epidemije koronavirusa se je tem stiskam pridružil še strah za lastno zdravje in zdravje dojenčka, ki ne more biti niti cepljen, niti se ne more zaščititi z masko. Medtem ko je bil glavni problem prvega in drugega vala okužb s koronavirusom poglobljena osamljenost zaradi mnogih restrikcij v družabnem življenju, so kasnejši valovi pred starše postavili dodaten izziv, kako otroku in sebi nuditi varno druženje.

Klepetki so neformalna vodena srečanja z zakonsko in družinsko terapevtko, ki na vnaprej najavljene teme pripravi uvodni nagovor in v nadaljevanju odgovarja na vprašanja ter spodbuja udeleženske, da delijo lastne izkušnje. Klepetki kot skupinska oblika samopomoči predstavljajo učinkovito preventivo pred poporodno depresijo in drugimi stiskami, s katerimi se srečujejo mame v poporodnem obdobju.

V januarju smo pričeli s Klepetki po Zoom platformi, saj srečanja v živo niso bila dovoljena. Obisk je bil relativno dober, opazno pa je povečanje števila udeleženk takoj po uvedbi srečanj v živo, ki so se v tej obliki izvajala do konca leta.

V letu 2021 so bili izvedeni Klepetki z naslednjimi temami:

Januar

Izkušnja rojstva in moje materinstvo
Varna navezanost – kaj je to in zakaj je pomembna
Skrb zase ob otroku
Odstavljanje od dojenja

Februar

Odvajanje od plenic
Miti materinstva in moja realna izkušnja
Midva, odkar smo trije
Dojenje po prvem letu in odvajanje od dojenja

Junij

Česa nas učijo dojenčki
Negovanje materinske intuicije
Midva in najine družine – odnos s širšo družino po rojstvu otrok
Varna navezanost - kaj je to in zakaj je pomembna

Marec

Kako vem, da sem (dovolj) dobra mama?
Ženstvenost in materinstvo
Česa nas učijo dojenčki?
Igra z dojenčkom glede na njegov temperament
Skrb zase ob otroku

September

Vzgoja otrok – med avtoritarnim, permisivnim in mojim notranjim občutkom
Miti materinstva in moja realna izkušnja
Kaj lahko od dojenčka in otroka pri določeni starosti pričakujem?
Slepe pege materinstva – preseganje družinskih vzorcev

Maj

Midva, odkar smo trije
Ženstvenost in materinstvo
Poslovilni ZOOM Klepetek
Čustveni razvoj dojenčka
Kako vem, da sem (dovolj) dobra mama?

April

Dojenčki na igrišču
Socializacija dojenčka
Negovanje materinske intuicije

Oktober

Zakaj mi gre otrok včasih na živce ter kako lahko pomagam njemu in sebi?
Socializacija dojenčka
Negovanje materinske intuicije
Midva odkar smo trije

November

Kako vem, da sem (dovolj) dobra mama?
Čustveni razvoj dojenčka
Spanje in uspanje otrok – mit ali realnost?
Dojenje po prvem letu in odvajanje od dojenja

December

Igra z dojenčkom glede na njegov temperament
Razvijanje otrokovega odnosa do hrane – od prvih žličk do zdravih malčkov
Otrokovo komuniciranje – od joka do besed
Predpraznični Klepetek

Moj porod

Vsak otrok se rodi samo enkrat in vsakega otroka mama rodi – ne glede na to, koliko otrok sicer ima – samo enkrat. Izkušnja rojevanja otrok je za žensko, ki je postala mati, edinstven element za integracijo osebne identitete in materinske identitete. Osmišljenje osebne zgodbe in čvrsto strukturirana identiteta nadalje delujeta varovalno proti poporodni depresiji, ki je med vodilnimi vzroki za težave pri razvoju kvalitetnega stika med dojenčkom in materjo. Težave pri navezovanju med mamo in dojenčkom se pri otroku kažejo v slabšem napredovanju, nižjem avtoregulativnem vedenju, nižji socialni kompetenci, slabši samozavesti ter višjimi stopnjami eksternaliziranih in internaliziranih odklonskih vzorcev.

Na področju (po)govora o porodnih izkušnjah opažamo izrazito vrzel. Pogovor o porodni izkušnji ponujajo le redke skupine, namenjene materam na porodniškem dopustu, specializirane skupine, namenjene predelavi porodne izkušnje, pa v našem prostoru še ni. Tudi v tujini se opaža podobna vrzel, ki pa v zadnjih dveh desetletjih počasi izgineva. Najodmevnejša pristopa k večanju zavesti o pomembnosti predelave porodne izkušnje in omogočanju prostora za to početje sta projekta Birthtalk (Bruijn in Gould) in Birthstory Medicine (Pam England). Pri obeh pristopih poročajo o izrazitih pozitivnih učinkih na duševno zdravje žensk, zlasti na področju samopodobe, uspešnosti dojenja, odnosa med mamo in otrokom ter pri sproščenosti odločitve za nadaljnja rojstva otrok.

V Mali ulici smo prostor za strokovni pogovor o porodni izkušnji materam na porodniškem dopustu že omogočali v okviru odprte neformalne terapevtske skupine »Klepetek«, vendar pa se je v praksi izkazalo, da model odprte skupine in enega srečanja, namenjenega pogovoru o porodni izkušnji, ženskam kljub temu, da si predelave porodne izkušnje želijo, ne ustreza. Pogovor o porodni izkušnji je namreč preveč intimen in tematsko specifičen za obravnavo v odprti skupini. Iz tega razloga bi bilo smiselno materam na porodniškem dopustu omogočiti dostop do posebne terapevtsko vodene skupine, namenjene predelavi porodne izkušnje. Z namenom zagotavljanja zaupnosti in kohezivnosti skupine smo oblikovali zaprto skupino, ki je bila omejena na 5 udeleženk. Skupina se je srečala 4-krat in je zajemala sledeče teme:

- Zakaj je porod in doživljanje le-tega pomembno za življenjski cikel ženske
- Čustveno ozadje porodne zgodbe
- Odnos s partnerjem v luči porodne izkušnje
- Kako je izkušnja poroda vplivala na razvoj občutka povezanosti z otrokom
- Raziskovanje sebe in razširjanje selfa ob integraciji porodne izkušnje
- Moj naslednji porod

Težka porodna izkušnja predstavlja psihično breme, ki mater na porodniškem dopustu dodatno obremeni. Pri tem je močno ovirano navezovanje do otroka, ker mati energijo, ki bi jo potrebovala za nenehno uglasovanje na potrebe dojenčka, nenamerno porablja še za nezavedne procese nošenja tega psihičnega bremena. Kot t. i. »težko porodno izkušnjo« stroka s področja psihologije zgodnjega materinstva opredeljuje materin subjektivni občutek, da je porodna izkušnja bila težka ali neizpolnjujoča.

Skupino smo v drugi polovici leta izvedli prvič. Prav tako ni znano, da bi tovrstna skupina že kje potekala v okviru javnih storitev s področja psihosocialnega ali zdravstvenega varstva.

V skupino so se že takoj ob objavi prijave 4 udeleženke. Izvedli smo 7 srečanj. Do občasnega nihanja v udeležbi je prihajalo zaradi bolezni in rizičnih stikov. Udeleženke so poročale visoko stopnjo zadovoljstva s programom. Kot so dejale, v nobenem od običajnih socialnih krogov nimajo ustrezne priložnosti, da govorijo o svoji porodni izkušnji. Tiste, ki so o težkih porodnih izkušnjah skušale govoriti z ljudmi znotraj svojega socialnega kroga, so poročale, da niso dobile razumevajočega odziva, kar jih je še dodatno potrilo. V našem programu so imele udeleženke strokovno vodstvo, hkrati pa so

bile v družbi žensk s podobnimi izkušnjami, kar je pripomoglo k normalizaciji negativnih občutkov, ki so jih imele, to pa je posledično pripomoglo k učinkoviti razrešitvi občutka sramu. Terapevtsko delo je bilo usmerjeno zlasti v predelavo kroničnega občutka nemoči in žalosti, ujetosti v stresni odziv zamrznitve, predelavo in diferenciacijo naracije porodne zgodbe in v poglobljanje stika s partnerjem, ki bo lahko z novim znanjem tudi po zaključku programa ženski še naprej nudil učinkovito podporo. Ob zaključku programa so udeleženske poročale o visoki stopnji zadovoljstva, občutku ponosa, da so odprle to bolečo temo in o občutku razbremenjenosti od pretekle izkušnje. Prav tako so poročale o višji stopnji zadovoljstva z lastnim materinstvom in odnosom, ki ga imajo z dojenčkom. Dve od udeleženk sta poročali o prenehanju motenj spanja (nespečnost in nočne more).

Ker je obdobje prvega leta dojenčkovega življenja kritičnega pomena za kvaliteten razvoj njegovih možganov, je ključno, da se matere, ki so svoj porod doživele kot težko izkušnjo, čim prej prestreže. Iz tega razloga vidimo možnosti izboljšave zlasti v promociji programa v okviru zdravstvenih domov občine Ljubljana, eventuelno celo v okviru Porodnišnice Ljubljana. Pravica žensk namreč je, da so ustrezno informirane o vseh možnostih izboljšanja psihološkega blagostanja, ki so jim na voljo.

PROGRAM ZA STARŠE

Program za starše smo močno okrepili in razširili, saj so bile potrebe po podpori v času pandemije zelo povečane. Spremenjene razmere, ko so starši bistveno več časa preživeli doma z otroki, ob delu in šolanju od doma, tesnobi zaradi epidemije in ujetosti med štiri stene, so povzročile mnoge stiske, ki so jim bili starši, predvsem tisti z več otroki, težko kos sami.

Tako kot program za mamice v poporodnem obdobju so tudi programi za oba starša v času epidemije izjemno pomembni in je po njih veliko povpraševanja.

Dejavnost	Načrtovano 1. 1.-31. 12.		Izvedeno 1. 1.-31. 12.	
	št. ponovitev	skupno št. udeležencev	št. ponovitev	skupno št. udeležencev
Treningi starševstva	5	60	8	78
Aktivni očki	15	90	6	56
Večerni klepetki	24	168	30	127
Predavanja in pogovori	20	200	7	406
Kava s strokovnjakom	***	***	6	34
Skupaj	64	518	57	700

Treningi starševstva Neverjetna leta

Program Neverjetna leta je namenjen krepitvi čustvenega, socialnega in kognitivnega razvoja otrok ter preprečevanju in zmanjševanju vedenjskih težav otrok. Programi so namenjeni staršem otrok, ki se srečujejo s težavnim vedenjem svojih otrok, ki so napoteni ali že obravnavani v zdravstvene ali svetovalne inštitucije, vanj pa se lahko vključujejo tudi starši, ki si želijo zgolj izboljšati svoje starševske kompetence.

Meta analiza evropskih randomiziranih kontroliranih raziskav programov starševstva Neverjetna leta kaže, da so programi enako učinkoviti ne glede na socialno-ekonomski status staršev, ki sodelujejo v programu, kar jih uvršča med pristope, ki lahko zmanjšujejo tvegane vplive šibkega socialnega okolja na čustven, socialen in kognitivni razvoj otrok. Voditelji skupin so posebej usmerjeni v individualno skrb za vsakega od staršev, posebej tistih s šibkejšim primarnim socialnim okoljem. Raziskave kažejo, da se lahko tudi starši iz prikrajšanih okolij enako učinkovito naučijo uporabe strategij, ki omogočijo otrokovo boljšo čustveno regulacijo, vzpodbudijo njegova prosocialna vedenja in izboljšajo učno uspešnost, ne glede na otrokove učne zmožnosti (Gardner in sod., 2016) in ne glede na lastno izkušnjo v svojih matičnih družinah.

Mala ulica program Neverjetna leta izvaja od leta 2015. Med zaposlenimi imamo pet usposobljenih izvajalk, od tega dve tudi za Dino šolo. Ena od zaposlenih, Manca Kaliman, je v letu 2019 pridobila certifikat prve stopnje in je med prvimi prejemnicami certifikata v R Sloveniji.

V letu 2021 smo v Mali ulici izvedli kar osem Treningov starševstva – vsak Trening vsebuje 16 srečanj. V prvem polletju smo z vsemi srečanji skupin pričeli na Zoomu, zato smo po priporočilih avtorice programa Kathleen Webster Stratton oblikovali manjše skupine 8-9 staršev, ki omogočajo boljšo skupinsko dinamiko in lažje delo na spletu. Glede na manjše skupine in veliko povpraševanje staršev smo oblikovali več skupin kot je bilo sprva načrtovano. Starši so se srečanj udeleževali redno, veliko jih je poročalo, da so jim spletna srečanja celo ljubša zaradi lažje organizacije in družinske logistike. V drugem polletju smo oblikovali še štiri skupine NL, saj smo septembra pridobili dodatno financiranje za podporo psihosocialnim programom za mlade družine od NIJZ.

Za eno mamo (samohranilko z veliko ekonomsko – socialnimi izzivi) smo izvedli individualen trening starševstva.

Aktivni očki

Cilj programa je, da otrok preživi več (kvalitetnega) časa z očetom, da oče postane popolnoma enakopraven skrbnik otroka in aktiven vzgojitelj.

Aktivnost smo začeli izvajati maja na vrtu na Rakovi jelši, zaradi pomanjkanja zanimanja (vremenske razmere) so bile izvedene tri delavnice, ki pa so bile odlično obiskane. Očetje so z otroki urejali zelenjavni vrt, kosili travo in dograjevali ter krasili hišico na drevesu. Odzivi so bili odlični, očetje se v opravilih na vrtu bolje znajdejo kot npr. pri aktivnostih v družinskem centru, kar jim daje samozavest in omogoča gradnjo trdnejših vezi z otrokom, ki se vzpostavljajo ob skupnem delu in mentorstvu očeta. V jesenskem času smo izvedli še tri aktivnosti, ki so bile relativno dobro obiskane, potem pa je zanimanje zaradi mraza in slabega vremena usahnilo, zato smo z aktivnostjo prenehali.

Večerni Klepetek

Večerni Klepetek smo uvedli zaradi potreb staršev po okrepljeni podpori pri starševskih izzivih. Gre za redno pogovorno skupino, kjer lahko pod strokovnim vodstvom in v družbi sovrstnikov ovrednotijo svojo izkušnjo starševstva. V družbi vrstnikov se počutijo manj osamljene in pridobijo uvid v izkušnjo realnih starševskih izzivov, ki jim je skupna z drugimi starši, hkrati pa strokovno vodstvo skupino ohranja znotraj okvirjev osredotočenosti na razvoj starševskih veščin, potrebnih za izgradnjo pozitivnega odnosa z otrokom.

V času epidemije koronavirusa so se vedenjske težave otrok povečale, posledično pa so hujši občutki nemoči, krivde in sramu pri starših. Praktično vsi drugi programi za razvijanje kvalitetnega starševstva v državi imajo čakalno dobo, ki se spričo epidemije še dodatno podaljšujejo. Večerni Klepetek pa je na voljo vsak teden, je brezplačen in se izvaja preko aplikacije ZOOM, kar močno poenostavi dostopnost psihološke razbremenitve za starše. Izkazalo se je tudi, da tovrstna izvedba omogoča dostop do psihosocialne pomoči tudi za posameznike, ki iz najrazličnejših razlogov ne izpolnjujejo PCT pogoja, so v karanteni ali pa so bolni.

Teme izvedenih srečanj:

November

Razvoj otrokovih možganov
Razvijanje otrokovega odnosa do hrane
Vzgoja kot preventiva pred pastmi pedofilije

Oktober

Igranje z otrokom (ter zakaj se igrati z otrokom, čeprav se ti včasih ne da)
Družina med družinami
Socializacija in socialno kompetenten otrok

December

Starševske napake – zakaj jih počnemo in kako si jih odpustiti?
Midva in najine družine – odnos s širšo družino po rojstvu otrok
Ženstvenost in materinstvo
Predpraznični Klepetek

V drugi polovici leta se je programa Večerni Klepetek redno udeleževalo med 4 in 6 udeležencev. Izvedli smo 10 srečanj. Sama od sebe se je formirala majhna zaupna skupina. Teme, ki so udeležence še posebej zanimala, so bile: delo z jezo, razvijanje tolerance do starševske nemoči, diferenciacija vzgojnih stilov med partnerji, razreševanje konkretnih vzgojnih izzivov in pomirjanje otroka. Zaradi zaupnosti majhne skupine so starši veliko lažje in brez sramu spregovorili o stiskah, ki jih ob svojih otrocih doživljajo. Pod strokovnim vodstvom vodje so lahko dobili priložnost za predelovanje te stiske ter tudi konkretne nasvete, kaj lahko storijo, da pomagajo sebi in svojemu otroku. Med izpostavljenimi stiskami staršev je izstopala zlasti osamljenost staršev predšolskih in šolskih otrok, ki imajo zaradi epidemije otežen dostop do širše družine in prijateljev, ki bi jim lahko pomagali pri skrbi za otroke. Veliko staršev je bilo ob koncu dneva izmučenih in so povedali, da jim redna srečanja pomagajo pri ohranjanju psihične kondicije. Prav tako so poročali, da so se ob redni udeležbi počutili v svoji starševski vlogi bolj kompetentni in so bili lažje kos otrokovim vedenjskim težavam.

Predavanja in pogovori s starši (Zoom izvedba, izvajalec Familylab)

Zaradi epidemije, zaprtja šol in (deloma) vrtcev so starši intenzivneje iskali pomoč, svetovanje in podporo pri vzgoji otrok, zato smo se odločili za dodatna predavanja, ki jim je čez teden dni sledil pogovor s starši, ki so želeli dodatna pojasnila, odgovore in nasvete. Vsa predavanja in pogovori so bili izvedeni na spletni platformi Zoom.

20. 1. Predavanje: Samospoštovanje in samozavest

27. 1. Pogovor po predavanju: Samospoštovanje in samozavest

- 17. 2. Predavanje: Otroci in agresivnost – kako jo razumeti in kako ukrepati
- 17. 3. Predavanje: Ko me otrok razjezi, pa nočem kričati nanj
- 24. 3. Pogovor po predavanju: Starševska agresivnost in nestrpnost
- 14. 4. Predavanje Otroci z močno voljo – kako v miru živeti z njimi
- 21. 4. Pogovor po predavanju: Avtonomni otroci in posledice za starše

Predavanja so imela ogromen odziv, poslušalo jih je celo do 100 poslušalcev. Pogovori po predavanjih so bili omejeni na največ 12 udeležencev, tako da smo lahko vsem udeležencem zagotovili možnost vprašanj in debate. Odzivi staršev so bili izjemno pozitivni, tudi spletna forma predavanj se je izkazala kot dobra, saj so se starši zaradi družinske logistike lažje prijavljali na predavanje ali pogovor, ki so ga poslušali v večernih urah (ko gredo otroci spat) in iz domačega okolja.

Kava s strokovnjakom

Specialisti in strokovnjaki s področja skrbi za psiho-fizično zdravje mater na porodniškem dopustu in njihovih otrok so v Sloveniji že dalj časa težko dostopni. Ker povečini delujejo v okviru bolnišnic in zdravstvenih domov, je pomoč materam na porodniškem dopustu in njihovim otrokom izrazito institucionalizirana, kar za seboj povleče številne težave. Matere na porodniškem dopustu imajo pogosto dileme in vprašanja, ki bi jih želele nasloviti na specialista, vendar so slednji praviloma na voljo prek napotnice, do katere niso zmeraj upravičene, prav tako zaradi obremenjenosti zdravstvenih domov specialisti pogosto zaradi časovne stiske nimajo dovolj časa, da se materi na porodniškem dopustu in njenim skrbem temeljito posvetijo, dodatni problem pa predstavljajo tudi čakalne dobe specialistov. Nadalje predstavlja izziv dejstvo, da so specialisti različnih področij razkropljeni po različnih institucijah, kar še dodatno oteži njihovo dostopnost. V primerih, ko so različne specialistične službe locirane znotraj istega zdravstvenega doma, pa pride do težav skladnosti urnikov, kar predstavlja dodaten logistični izziv za matere na porodniškem dopustu. Številne mame imajo tudi občutek, da bi s svojimi skrbmi po nepotrebnem obremenjevale strokovno osebje. Prav tako številne mame poročajo, da se zdravstvenim domovom izogibajo zaradi strahu pred boleznimi, ki se je v času koronavirusa še dodatno povečal.

Tekom drugega in tretjega vala koronavirusa so številne države v tujini, ki so se srečevale s podobnimi težavami, začele reševati problem nedostopnosti strokovnjakov in specialistov. Ključna ukrepa sta bila **okrepitev preventivnih programov in skupnostni pristop** k skrbi za psiho-fizično zdravje človeka. Mala ulica je kot družinski center lahko implementirala oba pristopa, s tem pa močno pripomogla k skrbi za čustveno in fizično zdravje mater na porodniškem dopustu in njihovih otrok.

»Kava s strokovnjakom« je preventivni program, v okviru katerega lahko uporabnice vsak teden v vzdušju neformalnega srečanja svoje skrbi in izzive naslovijo na strokovnjake s področij, ki so za njih aktualna. Uvedli smo reden tedenski termin, kar je uporabnicam odvzelo breme prilagajanja na različne urnike različnih strokovnjakov. Znotraj posameznega meseca so se po vnaprej znanem tedenskem razporedu zvrstili strokovnjaki in specialisti, ki smo jih povabili kot zunanje izvajalce, na primer rodna babica, razvojno-nevrološka fizioterapevtka za dojenčke, pedopsihiatrinja, ... Za vsako srečanje je bila določena tema, ki se nanaša na strokovnjakovo ekspertizo in je obenem dovolj široko zastavljena, da je omogočila sprotno reševanje dilem, ki se mamam pojavljajo.

Oktober

Špela Gorenc Jazbec, fiziot., spec. NRO
dr. Teja Škodič Zakšek, prof. babištva
dr. Boštjan Čampa, psihoterapevt za moške
Lina Klanšek, dr. med., spec. pedopsih.

November

dr. Teja Škodič Zakšek, prof. babištva
Špela Gorenc Jazbec, fiziot., spec. NRO
dr. Boštjan Čampa, psihoterapevt za moške
dr. Milena Blažič Kovačič

2.7.3. POSEBNI PROJEKTI IN SODELOVANJA

VODENJE PROGRAMA NEVERJETNA LETA V RS V OBDOBJU 2020-2022 (FIN. MIN. ZA ZDRAVJE)

V letu 2019 je Mala ulica kot nosilec projekta Neverjetna leta skupaj z 9 partnerji iz cele R Slovenije kandidirala na Javnem razpisu za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja do leta 2022. Projekt je vreden 322.768,08 €, v Mali ulici bo iz projektnih sredstev v triletnem obdobju financirana v povprečju 0,75 zaposlitev.

Naloge in obveznosti poslovoodečega konzorcijskega partnerja Javni zavod Mala ulica - Center za otroke in družine v Ljubljani so:

- vsebinska koordinacija dela na projektu;
- administrativno-finančno upravljanje projekta;
- priprava in tiskanje plakatov in letakov;
- organizacija treh letnih srečanj "Neverjetne družine";
- organizacija projektne in novinarske konference;
- izvedba 6 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 60 staršev;
- izvedba 4 Dino treningov za otroke "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih 24 otrok.

Partnerji bodo realizirali:

- Center za socialno delo Gorenjska: izvedba 5 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 50 staršev.
- Center za socialno delo Koroška: izvedba 5 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 50 staršev.
- Center za socialno delo Severna Primorska: izvedba 5 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 50 staršev.
- Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana: izvedba 3 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 30 staršev.
- Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Maribor: izvedba 4 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 40 staršev.
- Univerzitetni klinični center Ljubljana: izvedba 7 treningov starševstva "Neverjetna leta", v katere bo skupaj vključenih najmanj 70 starše.
- Zdravstveni dom Kočevje: izvedba 1 treninga starševstva "Neverjetna leta", v katerega bo skupaj vključenih najmanj 10 staršev.
- Zdravstveni dom Nova Gorica: izvedba 1 treninga starševstva "Neverjetna leta", v katerega bo skupaj vključenih najmanj 10 staršev.
- Zdravstveni dom Velenje: izvedba 1 treninga starševstva "Neverjetna leta", v katerega bo skupaj vključenih najmanj 10 staršev.

Skupno bo v okviru projekta izvedenih 38 Treningov starševstva za najmanj 380 staršev ter 4 Dino šole za 24 otrok.

Zaradi zaprtja posameznih institucij je bilo veliko prilagajanja in usklajevanja med partnerji, prav tako smo v soglasju s financerjem deloma prilagodili kazalnike (manjše število udeležencev posameznega Treninga starševstva zaradi izvedbe na Zoomu, odpoved srečanja Neverjetnih družin ...). Kljub vsem težavam, s katerimi se soočajo posamezni partnerjih, smo zadrege sproti reševali telefonsko, po e-pošti oz. na srečanju predstavnikov vseh partnerjev, ki je bilo 28. maja v Mali ulici.

ERASMUS + VEČJA DOSTOPNOST INTEGRIRANIH STORITEV PREDŠOLSKE VZGOJE IN SKRBI ZA OTROKE ZA PODPORO VSEM DRUŽINAM Z MAJHNIMI OTROKI

Cilj projekta (angl. *IAS: Increasing Accessibility of Integrated ECEC Services*), ki naslavlja dostopnost integriranih storitev s področja predšolske vzgoje in varstva za podporo družin z majhnimi otroki, je bil izmenjati ideje in navdihujoče dobre prakse o izboljšanju dostopnosti integriranih storitev za vse družine z majhnimi otroki. Projekt je združil strokovnjake in izvajalce iz petih držav (Belgija, Finska, Poljska, Slovenija in Norveška), poleg Male ulice so kot strateški partnerji nastopali še belgijski VBJK, finski THL, poljska Uniwerytet Mikolaja Kopernika in norveška Uniwersitetet iz Tromsøe. Z raziskavami, razpravami in razmišljanji o zgodovini, trenutnem stanju in prihodnjih načrtih integriranih storitev v vsaki partnerski državi smo prispevali k nastajanju *spletne platforme IAS*, ki združuje navdihujoče prakse in priporočila za politiko in prakso na lokalni, nacionalni in evropski ravni. Natančneje, spletna platforma IAS (ki je dostopna prek povezave <https://expoo.be/ias>) je sestavljena iz:

- skupne vizije in okvirja o dostopnosti integriranih storitev;
- pregleda poročil o državah z analizami dokumentov o ustrezni praksi in strateških dokumentih ter prispevkih fokusnih skupin;
- priporočil na treh ravneh: za politiko, raziskave in prakso;
- pregleda navdihujočih praks v različnih kontekstih;
- povezave do zanimivih mednarodnih spletnih strani, dokumentov itd.

Projekt, ki bi se moral zaključiti 31. 12. 2020, je bil zaradi epidemije podaljšan do 31. 8. 2021. Strokovno srečanje projektnih partnerjev v Ljubljani smo izvedli 26. marca 2021 prek spleta.

Načrtovano srečanje v Ljubljani smo morali žal izvesti po spletu. Na srečanje smo povabili tudi nekatere izvajalce otroških in mladinskih programov in tako zagotovili širši pogled na dejavnosti javnih prostorov za otroke in mladino, ki se izvajajo v Ljubljani.

Program srečanja:

- 9.30 Dobrodošli v Ljubljani (3 m video – Turizem Ljubljana)
- 9.35 Pozdrav in predstavitev poteka srečanja
- 9.40 Predstavitev Male ulice (virtualen sprehod po družinskem centru, ustna in video predstavitev vseh dejavnosti, vprašanja in odgovori)
- 10.15 Predstavitev: Javni zavod "Mladi zmaji"
- 10.30 Odmor
- 10.45 Predstavitev: Pazi park!
- 11.00 Predstavitev: Vodnikova domačija
- 11.15 Predstavitev: družinski center Izriis
- 11.30 Debata: Pomembnost javnih prostorov za mlade družine, primeri dobrih praks
- 13.00 Zaključek

Udeleženci so bili nad predstavitvijo navdušeni, tole je eden izmed zahvalnih komentarjev:

"You really succeeded in taking us away to Ljubljana, out of our 'corona-prison'! The different presentations, movies and pictures made it really visual and pleasant."

V okviru projekta smo pripravili poročilo o položaju družin z otroki v RS in izvedli raziskavo o integriranih storitvah na področju zgodnjega otroštva, pri kateri so sodelovali javni vrtci (10), Centri za socialno delo (3), zdravstveni domovi (2) in nevladne

organizacije s področja pomoči otrokom in/ali družinam (5). Vsi so znotraj svojih fokusnih skupin odgovarjali na anketne vprašalnike, s katerimi smo v končnem poročilu osvetlili trenutno stanje na področju izvajanja storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok v Sloveniji. Prerez odgovorov na zadana vprašanja, ki smo jih umestili v 3 *tematske sklope* (raven integracije, dostopnost storitev, predlogi za izboljšave), služi kot izhodišče izmenjavi primerov dobrih praks in oblikovanju skupnega okvira ter vizije pri zagotavljanju večje dostopnosti celovitih storitev s področja predšolske vzgoje in varstva v podporo družinam z majhnimi otroki. Izsledki raziskave so objavljeni v skupnem dokumentu projekta na spletni platformi IAS projekta.

ERASMUS+ STARŠEVSTVO KOT MOTIVACIJA ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE V MATERINSKIH CENTRIH

Od septembra 2019 smo vključeni v projekt Erasmus+ projekt "Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih". Projekt bo trajal do 31. 8. 2022, vanj pa so poleg Male ulice vključene še naslednje organizacije: Sít' pro rodinu, z.s., Češka, kot nosilec projekta ter Únia materských centier, Slovaška in Bundesverband der Mütterzentren, Nemčija.

Glavni namen projekta je povezovanje materinskih (družinskih) centrov po Evropi in izmenjava dobrih praks. V ta namen potekajo strokovna srečanja v državah sodelujočih projektnih partnerjev (podrobnejši opisi v nadaljevanju). Ob zaključku projekta je predviden izid knjižice z opisom, zgodovino delovanja ter dobrimi praksami materinskih in družinskih centrov v EU.

V nadaljevanju sledijo opisi strokovnih srečanj projektnih partnerjev na Češkem, v Sloveniji in na Slovaškem.

Strokovno srečanje projektnih partnerjev v Pragi

v okviru projekta Erasmus + "*Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih*" v času od 28. 8. 2021 do 31. 8. 2021

Strokovnega srečanja na Češkem, ki je osvetljevala temo skupin za samopomoč in njihovih načinov vodenja ((Self-help groups and Guiding method)), so se poleg samostojnih strokovnih sodelavk Male ulice (Slovenija) udeležili zaposleni ostalih sodelujočih partnerskih organizacij iz Slovaške (Únia materských centier), Nemčije (Bundesverband der Mütterzentren) ter gostujoče Češke (Sít' pro rodinu, z.s.), ki je tudi nosilec projekta. Sít' pro rodinu, z.s.

Projekt se bo sklenil s končno konferenco v Pragi (maj 2022), ki bo hkrati obeleževala več dogodkov, posvečenim otrokom in družinam v Pragi - Family festival, Mile for Mom, International day of Mother Centers (10. 10.). Prisotni so se strinjali, da je zaključna konferenca tudi priložnost, da se vzpostavi skupno sodelovanje, ki temelji na skupnem konceptu (kar je tudi izhodišče za razmislek za prihodnje leto).

V dneh, ki so sledili, smo lahko spoznali zgodovinski kontekst nastanka materinskih centrov na Češkem ter se podrobneje seznanili s teoretičnim ozadjem skupin za samopomoč, ki predstavljajo temelj izvajanja preventivnega dela v materinskih centrih na Češkem; to je tudi njihovo ključno poslanstvo. Obiskali smo materinski center Klubíčko v stanovanjskem naselju Černý Most (Mateřské centrum Klubíčko YMCA Černý Most), ki deluje kot neprofitna organizacija v Pragi od leta 1995. Center s svojimi dejavnostmi krepi odnose v družini, se odziva na potrebe staršev in otrok na področju prostega časa in izobraževanja. V materinskem centru poleg prijetnega in družinam prijaznega prostora za igro, srečanja in navezovanje novih stikov, ponujajo številne aktivnosti za otroke in starše

(npr.: predavanja za starše, tečaj učenja češčine za mame tujke, vadbe za odrasle, jutranje varstvo za otroke, starejše od leta in pol, poletna počitniška varstva). Center je del Mreže materinskih centrov (<https://sitprorodinu.cz>). Sledil je obisk mesta Roudnice nad Labem, kjer je potekalo srečanje v organizaciji Centrum D8 | Roudnice nad Labem, neprofitne organizacije, ki deluje na področju osebnega razvoja in izobraževanja ter nudenja pomoči ranljivim družinam in otrokom. Sprva so izvajali vse aktivnosti pod eno streho, sedaj pa so razdrobljene, tematsko povezane, a na ločenih lokacijah; v regijah Ústí nad Labem (Roudnice nad Labem) in srednjih regijah Češke (Kralupy nad Vltavou). Na srečanju smo se seznanili z zgodovino razvoja organizacije Centrum D8, sodelujoča psihologinja, ki vodi skupine za samopomoč s starši rejniki, pa je podrobneje predstavila teme, ki jih obravnavajo v okviru skupin za samopomoč. V ta namen smo obiskali tudi prostore Klíč - poradna pro rodiny, ki deluje pod okriljem centra D8 in kjer potekajo individualna in družinska posvetovanja/terapije, brezplačno namenjena vsem družinam in otrokom, ki se znajdejo v težki življenjski situaciji. Kot zanimivost velja omeniti, da je pod okriljem centra D8 v mestu Roudnice leta 2019 pričela delovati osnovna šola Osmička šola, z. Ú., ki predstavlja alternativo obstoječi ponudbi osnovnih šol v regiji Roudnice nad Labem in temelji na inovativnem izobraževalnem konceptu projekta School My Project (Škola Můj Projekt). Slednji postavlja v ospredje kurikulum, ki ni klasično zastavljen in daje prednost temam in ne informacijam, razvijanju in spoštovanju otrokovih posebnosti in talentov. Šola je vpisana v register šol pri Ministrstvu za šolstvo in nudi izobraževanje za učence od 1. do 9. razreda osnovne šole.

V istem kraju smo obiskali še posestvo v bližini Centrum Hláska, prostovoljne in dobrodelne organizacije čehoslovaške husitske Cerkve, kjer potekajo aktivnosti, namenjene šolskim otrokom in mladini iz prikrajsanih okolij, ter vrt (Community monaster garden) v lasti samostana, kjer potekajo počitniška varstva otrok.

Študijski obisk na Češkem je bil zastavljen kot nadaljevanje v projektu zastavljene izmenjave dobrih praks materinskih centrov in njihovih ogledov, končni cilj izvajanja triletnega projekta bo skupni Priročnik, ki bo povzema opis, zgodovino delovanja ter dobre prakse izvajanja materinskih in družinskih centrov v Evropi.

Strokovno srečanje projektnih partnerjev v Ljubljani

v okviru projekta Erasmus + "*Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih*" v času od 9. 9. 2021 do 12. 9. 2021

Srečanja v organizaciji **Javnega zavoda Mala ulica** v Sloveniji so se udeležile vse sodelujoče partnerske organizacije iz **Slovaške** (*Únia materských centier*), **Nemčije** (*Bundesverband der Mütterzentren*) ter **Češke** (*Sít' pro rodinu, z.s.*), ki je tudi nosilec projekta. Tokratno srečanje je v zastavljenem programu sledilo izpostavljeni temi gozdne pedagogike, vrta na Rakovi jelši ter uličnega dela.

Prvi dan je bil namenjen predstavitvi Družinskega centra Mala ulica – ogledali smo si krajši **video**, ki povzema naše aktivnosti, prisluhnili ideji nastanka in razvoja centra, se seznanili z **aktivnostmi in programom** ter se sprehodili po notranjih in zunanjih prostorih **Male ulice**. V navezavi s praškim študijskim obiskom in tamkaj izpostavljeno temo skupin za samopomoč smo predstavili primer neformalnih srečanj pri nas, t. i. **Klepetchov**, ki jih moderira zakonska in družinska terapevtka Male ulice. Izhodiščni predstavitvi je v popoldanskem času sledila predstavitev **uličnega dela v Celovških dvorih**, posebnega projekta za predšolske in šolske otroke, ki smo ga v Mali ulici pričeli izvajati leta 2018. Prek opazovanja uličnih aktivnosti v neposredni bližini soseske smo prisluhnili študentu, ki nam je podrobneje predstavil izkušnje s terena in ulične aktivnosti Male ulice, namenjene predvsem mlajšim otrokom (predšolskim, tudi od 3. leta dalje, ter prvi triadi OŠ).

V dneh, ki so sledili, smo se odpravili na Rožnik (petek, 10. 9.) in se na terenu seznanili z **gozdnim programom** ter ogledom **gozdne poti**, ki je bila ena izmed zelo dobro sprejetih

novosti v času epidemije. Gozdnemu sprehodu je sledilo potepanje po Ljubljani in ogled petkovega koncerta v Mali ulici. V soboto (11. 9.) smo združili prijetno s koristnim in se odpravili na vrt na Rakovi jelši (**Vrtišče**), kjer potekajo počitniška varstva otrok in druge aktivnosti, kot so *Aktivni očki* in *Vrtičkanje* za celo družino – aktivnosti oz. delavnice, s katerimi so se lahko udeleženci v gosteh tudi поблиže seznanili in sami aktivno sodelovali. Ogledu vrta je sledila predstavitev o začetkih in preureditvi vrta, ki je botrovala pričetku izvajanja programa in nadaljnjih aktivnosti. Vsi udeleženi smo se strinjali, da je obisk Ljubljane ponudil neprecenljive ideje, vtise in nova spoznanja pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti materinskih/družinskih centrov, ki bodo med drugim povzete v že omenjenem *Priročniku*.

Strokovno srečanje projektnih partnerjev v Martinu

v okviru projekta Erasmus+ "*Starševstvo kot motivacija za vseživljenjsko učenje v materinskih centrih*" v času od 4. 11. 2021 do 7. 11. 2021

Srečanja na Slovaškem so se poleg sodelavk/-cev **Javnega zavoda Mala ulica** (Slovenija) udeležili zaposleni ostalih sodelujočih partnerskih organizacij iz **Češke** (*Sít pro rodinu, z.s.*), gostujoče **Slovaške** (*Únia materských centier*) in, prek spletne aplikacije ZOOM, tudi iz **Nemčije** (*Bundesverband der Mütterzentren*). Tokratni obisk je v zastavljenem programu sledil izpostavljeni temi opolnomočenja starševskih kompetenc in veščin.

Prvi dan smo v mestu Martin obiskali **Družinski center Martin Wings**, ki je sodeloval pri nastajanju akreditiranega tečaja **Akademije praktičnega starševstva** '*Kako razumeti sebe in svojega otroka*' (*Akadémia praktického rodičovstva – Kurz "Ako rozumieť svojim deťom a sebe samému"*). Tečaj, ki ga izvajajo izbrani materinski centri, je akreditiran s strani Ministrstva za izobraževanje in je priznan znotraj neformalnega sistema izobraževanja. Namenjen je usposabljanju staršev, ki želijo razviti in nadgraditi starševske veščine in kompetence. Sodelovanje med strokovnjaki z različnih področij delovanja (psihologija, pediatrija, predšolska in šolska pedagogika) in starši je obrodilo sad – publikacijo z naslovom **Kako želimo vzgojiti naše otroke?**. Kot odgovor na potrebe staršev otrok s posebnimi potrebami je na temeljih materinskega centra Martin Wings nastala neprofitna organizacija **ÚSMEV**. S strani mame, prostovoljke, je sledila predstavitev o njenih začetkih delovanja in aktivnostih, ki jih izvajajo za starše otrok s posebnimi potrebami.

V popoldanskem času smo obiskali prostore materinskega centra Gabika Izbička, kjer se v neposredni bližini nahajajo prostori vrtca Izbička in svobodne demokratične šole. Ob koncu dneva smo si ogledali MAMAMAKÁ skupne delovne prostore (angl. *co-working places*), namenjene mamam za lažje usklajevanje poklicnega življenja in starševstva. Njihova vizija je ustvariti skupne delovne prostore, ki staršem omogočajo usklajevanje dela in skrbi za svoje otroke. Poleg prostorov, ki nudijo možnost uporabe delovnih prostorov in mize v skupni pisarni, si prizadevajo izvajati tudi različne delavnice za starše in otroke, vodijo in upravljajo skupnostni vrt itd. Prostore se bo dalo v prihodnje uporabiti tudi za različne izobraževalne, kulturne in družabne dogodke.

Drugi dan smo se odpravili do Nižné, kjer smo si ogledali Oravski grad. Po ogledu smo nadaljevali z obiskom materinskega centra Dupajda, kjer smo se seznanili s programom in vsebinami, ki jih izvajajo za otroke in starše. V okviru predavanja s strani zavoda Víčatá smo se seznanili s temo kritičnega mišljenja otrok in staršev, v ospredju katere je bilo medijsko opismenjevanje otrok in prepoznavanje lažnih novic od 'resničnih'. Strokovnjaki Víčaté osveščajo o igrah in tehnologijah, ki si zaslužijo pozornost staršev, učiteljev in vseh, ki se pri svojem delu srečujejo z otroki in mladimi. Igre dojemajo kot del sodobne kulture, zato poskušajo naslavljeni tiste, ki imajo izobraževalni potencial ali estetsko vrednost. Dan smo zaključili z nastopom folklornih glasbenikov.

Tretji dan smo v Ružomberoku obiskali materinski center Nevedko in se ponovno seznanili s programom in vsebinami za starše in otroke. Materinski centri na Slovaškem navkljub pestremu programu in aktivnostim, ki jih izvajajo, nimajo vzpostavljenega sistema financiranja s strani države, ki bi delujočim mamam in prostovoljkam zagotavljal varnost in stabilne pogoje dela. Predstavljen primer vzpostavitve materinskega centra v Avstraliji in vodenja dejavnosti s strani Slovačkinje, ki tam živi, kaže, da se zgodbe in sami začetki vzpostavljanja družinskih (materinskih) centrov med državami razlikujejo. Pred nadaljnjim ogledom vasi Vlkolínec, ki je del Ružomberoka in je od leta 1993 uvrščena na Unescov seznam svetovne dediščine, smo obiskali galerijo Ľudovíta Fullu. Zadnji dan je bil namenjen izmenjavi mnenj, vtisov in končni evalvaciji študijskega obiska na Slovaškem, ki je bil zastavljen kot nadaljevanje izmenjave dobrih praks materinskih centrov in njihovih ogledov.

PROJEKT »DRUŽINSKI CENTER« (MINISTRSTVO RS ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI)

Uspešno smo konkurirali na Javnem razpisu za financiranje razpisanih vsebin centrov za družine v letih 2021-2025 pri MDDSZEM in pridobili dodatna sredstva za izvedbo počitniškega varstva, izvedbo programa Neverjetna leta in Dino šole. Javni zavod Mala ulica je bil eden izmed 12 izvajalcev, ki je bil izbran na razpisu, in bo v obdobju od 2021-2025 prejel skupno 323.775 € oz. 66.192 € letno, razen v tekočem letu (od 1.3.2021 dalje), ko bomo prejeli 59.007 €.

V projektu bodo v naslednjih petih letih sofinancirani naslednji programi, ki so za vse udeležence brezplačni:

- Izobraževalne in praktične delavnice na temo razvijanja pozitivnega starševstva (Treningi starševstva Neverjetna leta – 3 skupine letno).
- Izvajanje počitniških aktivnosti in organizirane delavnice za otroke oz. mladostnike (108 otrok v l. 2021, 162 otrok letno v obdobju 2022-25).
- Svetovanje z namenom izboljšanja obvladovanja čustev, gradnje pozitivne samopodobe, učenje reševanja raznovrstnih problemov, ipd. (Dino šola – 1 skupina v l. 2021, 2 skupini otrok po 6 udeležencev letno v obdobju 2022-25).

Iz projektnih sredstev je ves čas financirana polovična plača Vodje programa in ustrezni deleži plač zaposlenih, ki bodo izvajali program. V izvedbo smo vključili tudi tri redne zunanje izvajalce in zunanjega supervizorja.

FESTIVAL BOBRI

13. Ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje je preteklo leto potekal med 18. septembrom in 2. oktobrom. Mala ulica je sodelovala na ustvarjalnici ob otvoritvi festivala, ki se je dogajala pred Slovenskim mladinskim gledališčem, po koncertu Dobrobobr Katalene. Kljub slabši epidemiološki situaciji in ukrepom smo se spraševali o tem, kdo smo in kaj smo? Kaj vse sestavlja posameznikovo identiteto? Kako se ta gradi in kaj vse lahko vpliva nanjo? Ali smo lahko vse, kar bi si želeli biti?

V zadnjem trenutku smo celotno sceno in zasnovano ustvarjalnic iz hodnika gledališča ob lepem vremenu premaknili na prosto in tako 40-60 otrokom in njihovim staršem omogočili ustvarjalno popoldne ob obrisovanju svojih teles, risanju avtoportretov, oblikovanju avtorskih rekvizitov za naključno skupinsko ali družinsko fotografiranje.

PRVIČ V KINO

Mala ulica že vrsto let sodeluje pri izvedbi programa Prvič v kino, katerega nosilec in pobudnik je Kinodvor. V predhodnih letih so pri izvedbi sodelovale še druge organizacije, letu 2021 pa je izvedbo v celoti prevzela JZ Mala ulica.

Ideja programa je, da otroke naučimo in navadimo na obiskovanje kinodvorane ter na pozoren ogled filma. Filmi so skrbno izbrani glede na kakovost vsebine, dolžino, primerni starosti otrok, poudarkom na zgodbi v filmu, kakovostno likovno podobo, ki odpira otrokovo domišljijo, primerno glasnost in kvalitetno sinhronizacijo. Poslanstvo gostiteljic je, da po ogledu skupaj z otroki in starši obnovijo in reflektirajo vsebino filma, se z otroki pogovarjajo in jih spodbujajo, da na različne načine obnovijo ali predstavijo določene like, sekvence ali zvoke. Tako si otrok vsebino bolj zapomni, jo lažje umesti v svoj miselni in domišljijski svet in poveže vsebino filma z že znanimi dogodki, osebami ali nauki.

V prvi polovici leta so bile prav vse projekcije programa Prvič v kino zaradi slabe epidemiološke slike odpovedane. V drugi polovici leta smo izvedli program na 12 sobotnih dopoldnevov; za varen, a otrokom še vedno prijeten način gledanja in vključevanja otrok v sodelovanje pred in po ogledu smo bili primorani raziskovati in vključevati drugačne metode oblike izvedbe.

Odzivi mlajših in starejših obiskovalcev so zelo dobri. Odgovore otrok gostiteljice dobijo med izvedbo, s starši in spremljevalci pa običajno izmenjajo izkušnje ob gledanju in vodenju pred in po ogledu. So iskreno navdihujoče in omogočajo dober vpogled v kvaliteto in napredek pripravljenega scenosleda ter iskanje novih načinov, kako skozi igro otrokom približati vsebino filma, obenem pa pustiti otrokom prosto pot domišljije in čudovitega in neskončnega raziskovanja kinodvorane.

2.7.4. SKRB ZA ZAPOSLENE

Zaposleni v Mali ulici so stalno izpostavljeni različnim situacijam v stiku z uporabniki, ki so zelo raznoliki – od najmlajših pa do njihovih staršev in starih staršev. Tako poleg strokovnega znanja in usposabljanja na področju vzgoje otrok nujno potrebujejo tudi znanja s področja komunikacije in mirnega reševanja konfliktov.

Aprila smo pričeli sodelovati z novim supervizorjem, ki izvaja supervizijska srečanja z vsemi zaposlenimi enkrat mesečno. Supervizija je metoda dela, katere cilj je razbremenitev strokovnjakov, da lahko konstruktivno preživijo stresne situacije in ohranijo zmožnosti za učenje. Strokovnjaku pomaga ohraniti in razvijati profesionalnost in osebnostne potenciale. Cilj supervizije je omogočiti strokovnjaku učenje, mu pomagati, da pride do svojih lastnih rešitev v zvezi s problemi, ki se mu porajajo pri delu in mu omogočiti najučinkovitejše soočanje s stresnimi situacijami, pomaga pa tudi pri integraciji praktičnih izkušenj, poglobljanju in širjenju znanja in povezovanju strokovnjakov. Supervizijskih srečanj se udeležujejo vsi zaposleni, ki delajo s starši in otroki.

Junija smo s pomočjo zavoda Tipovej! izvedli uspešno dvodnevno izobraževanje za vse zaposlene na temo krepitve medsebojnih odnosov in odnosa do uporabnikov. Z različnimi metodami (kreativne igre in reševanje realnih in namišljenih izzivov, viharjenje možganov ipd.) smo opredelili vlogo in pomen našega poslanstva, vlogo vsakega posameznika v teamu, kreirali nove ideje in postavili temelje za dolgoročno strategijo zavoda.

Junija smo izvedli tudi izobraževanje za vse študente, ki smo jih poleti vključili v izvedbo počitniškega varstva. Osemurno izobraževanje zajema znanja s področja pedagogike, učenja orodij in načinov dela z otroki, ki jih črpamo iz programa Neverjetna leta, ter intenzivni tečaj iz prve pomoči. K sreči slednjega ne potrebujemo pogosto, je pa pomembno za gradnjo samozavesti, ki je v nujnih primerih ključna za hitro in učinkovito ukrepanje.

Septembra smo izvedli evalvacijo počitniškega varstva z vsemi izvajalci – tako zaposlenimi kot vsemi študenti, ki so bili vključeni v izvajanje počitniškega varstva. Vključevanje študentov je za izvedbo počitniškega varstva nujno potrebno, saj s sedmimi zaposlenimi sodelavci nikakor ne bi mogli izvesti počitniškega varstva v tolikšnem obsegu (75 otrok tedensko) in tako kvalitetno. Študentje prinašajo nova specifična znanja in izkušnje s svojega področja, predvsem pa igrivost, sproščenost in entuzijazem, ki daje našemu počitniškemu varstvu dodatno vrednost, ki jo prepoznavajo tako otroci kot starši.

Vsi zaposleni so v skladu s Pravilnikom o osebni varovalni opremi ter glede na specifikko njihovega dela, lokacijo in pogostost izvedbe (gozd, vrt) prejeli delovna oblačila, trije sodelavci, ki največ delajo na terenu, pa tudi trpežno obutev za delo na terenu.

2.7.5. GOSPODARJENJE, INVESTICIJE IN VZDRŽEVALNA DELA

Zavod ima v upravljanju stavbo na Prečni 7 s pripadajočim zunanjim igriščem ter vrt na Rakovi jelši. Stavba in zemljišče sta skupaj z opremo dobro in sproti vzdrževana, vse pomanjkljivosti se sproti odpravljajo.

V letu 2021 smo v družinskem centru naposled zamenjali močno dotrajan parket z ekološko in mnogo trpežnejšo talno oblogo. Parket je bil na več mestih vdrt in neraven, na vseh vdrtinah so se luščile trske, kar je za majhne otroke, ki se plazijo po tleh, seveda skrajno nezaželeno in nevarno.

Iz presežkov iz preteklih let smo financirali nakup naprave za čiščenje zraka, prezračevalni sistem Lunos in novo oblazinjenje dotrajanih klopi v veliki igralnici.

03

RAČUNOVODSKO POROČILO

3.1. UVOD

Pravna podlaga za pripravo računovodskega poročila so Zakon o javnih financah, Zakon o računovodstvu, Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava, Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu zakona o računovodstvu, Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev, Pravilnik o pripravi konsolidirane premoženjske bilance države in občin, Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologija za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna, Slovenski računovodski standardi.

Pomembnejše računovodske informacije so podane v okviru posameznega poglavja na katerega se nanašajo in vsebujejo:

1. Pojasnila k bilanci stanja
2. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov – določenih uporabnikov
3. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti
4. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka
5. Zaključek
6. Priloge

Pomembnejše računovodske informacije so podane v okviru posameznega poglavja na katerega se nanašajo in pojasnjujejo:

- sodila, ki so bila uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu;
- vire sredstev za nove nabave in investicijska sredstva.

3.2. POJASNILA K BILANCI STANJA

Podatki tekočega leta, stanje na dan 31. 12. 2021, so prikazani v posameznem podpoglavju.

3.2.1. SREDSTVA

A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU

Nepremičnine

V poslovnih knjigah Male ulice so bile na dan 1. 1. 2021 knjižene naslednje nepremičnine:

- zgradba na Prečni ulici 7 v nabavni vrednosti 1.148.912 EUR.

V letu 2021 v Mali ulici ni bilo izvedenih del, ki bi povečala nabavno vrednost gradbenih objektov, razen tlakarska dela na objektu »Družinski center Mala ulica«, tako da se je v obdobju leta 2021 nabavna vrednost zgradbe zvišala za 9.591 EUR, ter za znesek

12.283 EUR na podlagi uskladitvene dokumentacije s strani MOL, tako da na dan 31. 12. 2021 znaša nabavna vrednost nepremičnine v višini **1.170.786 EUR**.

Popravek vrednosti gradbenih objektov po stanju na dan 1. 1. 2021 v višini 222.492 EUR se je v letu 2021 povečal za stroške amortizacije v višini 34.533 EUR in znaša na dan 31. 12. 2021 **257.025 EUR**.

Sedanja vrednost gradbenih objektov na dan 31. 12. 2021 znaša **913.761 EUR**.

Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva

Nabavna vrednost opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev (tudi drobni inventar v skupini kontov 041), ki je na dan 1. 1. 2021 znašala 92.515 EUR se je v letu 2021 povečala za nove nabave v višini 16.978 EUR ter zmanjšala za izločitve dotrajane opreme in drobnega inventarja v višini 12.490 EUR, na dan 31. 12. 2021 je tako znašala **97.003 EUR**.

Opredmetena osnovna sredstva, katerih posamična nabavna vrednost po dobaviteljevem obračunu ne presega 500 EUR, se večinoma izkazuje kot drobni inventar na skupini kontov 041, lahko pa je upoštevan kriterij istovrstnosti sredstev in se uvrsti med opremo. Stvari drobnega inventarja, katerega posamična nabavna vrednost ne presega 100 EUR, so v glavnini razporejene med stroške materiala, razen kadar je upoštevan kriterij istovrstnosti sredstev in je razporejen na skupino kontov 041.

Nakupe opreme in drobnega inventarja smo financirali iz presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let v višini 4.294 EUR, delno iz projektov, in sicer v višini 3.935 EUR ter delno iz tekočih prihodkov, za katere smo oblikovali vir za nabavo iz tekočih sredstev, teh pa je v višini 8.749 EUR, skupaj 16.978 EUR. Nabavili smo naslednjo opremo (evidentirano na skupini kontov 040):

Inv.št.	Naziv osnovnega sredstva	Nabavna vrednost v EUR
356	Pisarniški stol Enjoy	296,13
357	Pisarniški stol Enjoy	296,13
358	Pisarniški stol Enjoy	296,13
359	Lenovo IdeaPad 3	626,31
360	Kolo Krpan 21d	522,00
361	Prenosnik Aspire 5 A517-52-54WD	1.180,00
363	Apple Iphone SE	277,99
364	Klimatska naprava Olimpia Splendid	549,00
365	LTE Apple Iphone	491,61
366	Apple Iphone SE (2020-V2)	334,43
367	Prenosnik HP 17-BY3024NM	1.184,74
368	Multifunkcijska laserska naprava INEO+3220	954,04
369	Uničevalec papirja na pogon	143,97
370	Videokamera Sony HDRCX625	516,33
371	Toaster Beckers ER1	209,90
372	Printer RICOH MC250FW	350,00
373	Sony videokamera Mimovrste	201,54
374	Apple Iphone 12 mini	599,45
394	Pisarniški stol Enjoy	296,13
395	Cullmann stativ Rondo 48M RW20	99,99
397	LTE APPLE IPHONE 11 (2020)	571,91
398	Razkuževalna naprava	2.943,00
399	Prezračevalni sistem LUNOS	541,30
	Oprema po seznamu MOL (stoli, mize...)	3.495,84
	SKUPAJ V EUR V LETU 2021	16.977,87

Popravek vrednosti opreme in drobnega inventarja po stanju na dan 1. 1. 2021 v višini 64.881 EUR se je v letu 2021 povečal za stroške amortizacije v višini 14.686 EUR, zmanjšal za izločeno opremo in drobni inventar v višini 8.598 EUR in znaša na dan 31. 12. 2021 **70.969 EUR**.

Sedanja vrednost opreme in drobnega inventarja na dan 31. 12. 2021 znaša **26.034 EUR**.

Neopredmetena sredstva

V letu 2021 nismo imeli novih nabav neopredmetenih sredstev, nabavna vrednost le teh v višini 1.863 EUR se tako v letu 2021 ni spremenila. Popravek vrednosti neopredmetenih sredstev, ki je na dan 1. 1. 2021 znašal 1.712 EUR, se je povečal za znesek amortizacije v višini 122 EUR in je na dan 31. 12. 2021 znašal 1.834 EUR. Sedanja vrednost neopredmetenih sredstev na dan 31. 12. 2021 znaša 29 EUR.

B) KRATKOROČNA SREDSTVA, RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Stanje sredstev v blagajni na dan 31. 12. 2021 znaša 226 EUR. Sredstva na transakcijskem računu zavoda 68.758 EUR so v višini, ki zagotavljajo nemoteno poslovanje.

Stanje kratkoročnih terjatev do kupcev, brez oslabitve vrednosti kratkoročnih terjatev, znaša 10.318 EUR. Ostale zapadle terjatve smo po predhodnem opominjanju v letu 2021 uspešno izterjali.

V letu 2021 ni bilo potrebe po slabitvi terjatev.

Izkazane kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo 28.388 EUR. Izkazane so terjatve do občine ustanoviteljice za redne decembrske plače in prispevke, za materialne in programske stroške.

Danih predujmov in varščin na dan 31.12.2021 ni bilo. Druge kratkoročne terjatve v skupni višini 5.401 EUR pa zajemajo kratkoročne terjatve do Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v višini obračunanih boleznin v višini 2.011 EUR, za vstopni DDV v višini 2.970 EUR, terjatev za plačano akontacijo davka od dohodka v višini 17 EUR in druge v znesku 403 EUR.

Aktivne časovne razmejitve, ki so na dan 1.1.2021 znašale v višini 45.912 EUR, so se v letu 2021 nekoliko zvišale, in sicer na vrednost 54.711 EUR predvsem na račun vnaprej vračunanih prihodkov za stroške projekta MZ.

Znesek aktivnih časovnih razmejitev v znesku 54.711 EUR na dan 31.12.2021 se nanašajo na:

- v višini 10.176 EUR na zahtevke do ustanovitelja za investicijske stroške,
- v višini 4.327 EUR na zahtevke do ustanovitelja iz naslova že nastalih stroškov na programskem in materialnem delu,
- vnaprej vračunane prihodke za stroške projekta Ministrstva za zdravje v višini 40.208 EUR za pokrivanje že nastalih stroškov.

C) ZALOGE

Večjih zalog materiala in drobnega inventarja nimamo. Nabavljamo jih sproti in jih takoj damo v uporabo. Zaloge v čajnici se vodijo nabavnih cenah in so v mejah, ki zagotavljajo nemoteno poslovanje, in sicer na bilančni presečni dan znašajo v višini 534 EUR, vrednost knjig pa 4.665 EUR, skupaj na dan 31. 12. 2021 v višini 5.199 EUR.

3.2.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Kratkoročnih obveznostih za prejete predujme in varščine na dan 31.12.2021 znašajo v višini 834 EUR iz naslova prodanih bonov.

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih v višini 19.250 EUR in druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja v višini 9.542 EUR (od tega prispevki delodajalca: 9.088 EUR in obveznost za davek na dodano vrednost: 88 EUR ter iz naslova pogodbe iz naslova drugega pogodbenega razmerja v višini 366 EUR), izvirajo iz naslova plač, nadomestil, drugih prejemkov iz delovnega razmerja in prispevkov delodajalca za socialno varnost za mesec december 2021 ter obveznosti za davek na dodano vrednost za mesec december 2021.

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev znašajo 28.877 EUR. V plačilo zapadejo v prvih dveh mesecih leta 2022.

Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta iz naslova prejetega predujma znašajo 77.132 EUR, in sicer iz naslova projekta Ministrstva za zdravje »Neverjetna leta«.

Na pasivnih časovnih razmejitvah je knjižen odloženi prihodek v višini 1.245 EUR (neporabljena sredstva iz naslova projekta MDDSZ).

E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI

Začetno stanje na kontu 980000 – Obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje od občine ustanoviteljice se je v letu 2021 povečalo za **31.421 EUR**, in sicer:

- za nakup osnovnih sredstev iz presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let v višini 4.293 EUR,
- za nakup osnovnih sredstev iz tekočih prihodkov v višini 14.845 EUR ter
- na podlagi dokumentacije MOL_prejem sredstev v upravljanje v višini 12.283 EUR. Obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje od Mestne občine Ljubljana smo zmanjšali za obračunano amortizacijo v višini **44.928 EUR** in odpise osnovnih sredstev v višini 3.980 EUR. Končno stanje obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje od Mestne občine Ljubljane na dan 31. 12. 2021 znaša **933.661 EUR**.

Presežek prihodkov nad odhodki na dan 31.12.2021 znaša **38.349 EUR** in izkazuje lanskoletno stanje presežka (67.852 EUR), ki je zmanjšan za financiranje nakupov opreme, drobnega inventarja ter drugih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev iz presežka v višini 4.294 EUR in povečan za presežek prihodkov nad odhodki v višini 4.845 EUR dosežen v letu 2021, zmanjšan za davek od dohodkov v višini 22 EUR ter za pokrivanje stroškov materiala in storitev v višini 30.032 EUR.

STANJE PRESEŽKA PPRIHODKI NAD ODHODKI KTO 985	01.01.2021
01.01.2021	67.851,83
POKRIVANJE PRETEKLIH STR.	-30.032,94
NABAVA OS IZ PRESEŽKA	-4.293,65
TEKOČI PRESEŽEK P NAD OD	4.845,65
DAVEK OD DOHODKA	-22,20
SKUPAJ STANJE NA DAN 31.12.2021	38.348,69

V bilanci stanja ne izkazujemo kontov izvenbilančne evidence.

3.3. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV

3.3.1. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV

Izkaz prihodkov in odhodkov zajema celotno poslovanje Male ulice.

3.3.2. PRIHODKI

Celotni prihodki Male ulice v letu 2021 znašajo 694.041 EUR. Sestavljeni so iz prihodkov od prodaje proizvodov in storitev, finančnih prihodkov, prevrednotovalnih poslovnih prihodkov in drugih prihodkov.

Prihodki od prodaje proizvodov in storitev znašajo 693.903 EUR in so sestavljeni iz prejetih sredstev državnega proračuna, nakazil občine ustanoviteljice za tekoče poslovanje zavoda in plačila staršev za programe zavoda.

Prihodki od prodaje blaga in materiala znašajo 138 EUR.

3.3.3. ODHODKI

Celotni odhodki v letu 2021 znašajo 689.283 EUR. Njihova struktura je sledeča:

1. stroški blaga, materiala in storitev: 403.387 EUR,
2. stroški dela: 284.974 EUR,
3. drugi stroški: 922 EUR.

Amortizacija je obračunana v skladu s predpisanimi stopnjami in predpisi. Celotna obračunana amortizacija, ki je v letu 2021 znašala 45.845 EUR, od tega bremeni tržni cel v višini 917 EUR, razliko v višini 44.928 eur pa je prenesena v breme obveznosti posameznega vira.

Pojasnila k posameznim postavkam, ki bistveno odstopajo od plana oziroma v primerjavi s preteklim letom (glej Prilogo »Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leto 2021 v primerjavi z realizacijo 2020 in planom za 2021«):

Podjemne pogodbe v Finančnem načrtu niso bile planirane, zaradi zahtev financerja (omejitve avtorskih pogodb oz. računov za izvedbo zunanjih izvajalcev) smo se odločili z eno od zunanjih izvajalk sodelovati na podlagi podjemne pogodbe.

Stroški študentskega servisa so močno presegle načrtovane zaradi naknadnega velikega povečanja števila mest v počitniškem varstvu in okrepljenega uličnega dela. Stroške smo krili iz prihrankov na postavki "Stroški storitev - zunanji izvajalci programov Zavoda".

Prav tako zaradi epidemije nismo načrtovali stroškov službenih poti v tujino, ki pa so zaradi možnosti potovanja v drugi polovici leta vendarle nastali. Ti stroški se krijejo iz EU sredstev.

3.3.4. DAVEK OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB

Pri izračunu davka od dohodkov pravnih oseb smo upoštevali Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) in Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur.l. 109/2007 s spremembami), ki podrobneje opredeljuje, kaj šteje med pridobitno oz. nepridobitno dejavnost. Tako se iz davčne osnove izvzamejo donacije, sredstva za izvajanje javne službe iz javnofinančnih virov in namenska javna sredstva, medtem ko se sredstva za izvajanje javne službe iz drugih virov, npr. doplačila uporabnikov, obravnavajo kot pridobitni dohodki. Kot dohodki iz opravljanja nepridobitne dejavnosti se štejejo tudi obresti za sredstva na podračunih, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa (EZR) države oz. občin, ter obresti za vloge, naložene v okviru EZR države oz. občin. Za pridobitne se štejejo bančne obresti za vezane vloge, ki presegajo 1.000,00 EUR letno.

V letu 2021 smo tako iz davčnega obračuna izvzeli prihodke in odhodke iz nepridobitne dejavnosti. Pri ugotavljanju odhodkov smo se odločili za sorazmerno ugotavljanje odhodkov od pridobitne dejavnosti glede na delež nepridobitnih prihodkov v celotnih prihodkih.

Davčno osnovo za izračun davka od dohodkov pravnih oseb smo zmanjšali za olajšavo za investiranje v višini 40% vrednosti nabav opreme, ki jo uporabljamo tudi za pridobitno dejavnost, in smo jih kupili iz presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Ob upoštevanju naštetih dejstev znaša v našem zavodu v letu 2021 davek od dohodkov pravnih oseb 0,00 EUR.

3.3.5. POSLOVNI IZID

Razlika med prihodki in odhodki prikazuje pozitiven poslovni izid – presežek prihodkov nad odhodki. Dosežen poslovni izid v letu 2021 znaša 4.845 EUR.

3.4. POJASNILA K IZKAZU PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO VRSTAH DEJAVNOSTI

V teoriji in praksi obstajajo različna stališča o razločevanju med javnimi službami in drugimi dejavnostmi. Različna mnenja so predvsem o tem, kdaj gre za dejavnost javne službe in kdaj za druge dejavnosti ter katere sploh so druge dejavnosti. Običajno se jih označuje kot gospodarske, tržne, pridobitne, lastne dejavnosti. K nejasnostim sta prispevali tako zakonodaja kot praksa. Prva predvsem z nedosledno, nejasno in nedoločeno opredelitvijo pridobitne, tržne, gospodarske in lastne dejavnosti v predpisih, druga pa z opravljanjem različnih dejavnosti in z razpolaganjem s sredstvi, pridobljenimi iz različnih dejavnosti. Zaradi nejasnosti so nekatera ministrstva izdala tudi posebna navodila oz. zavzela stališča.

Obrazec prihodki in odhodki po vrstah dejavnosti je po vsebini enak izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov, le da so v njem podatki po vrstah prihodkov, odhodkov oziroma stroškov, ki se nanašajo na leto 2021, razdeljeni na podatke za dejavnost javne službe in podatke za tržno dejavnost.

3.4.1. UPORABLJENA SODILA ZA RAZMEJITEV PRIHODKOV IN ODHODKOV

Pri sestavi izkaza prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti so bile upoštewane ugotovitve in priporočila izvedene Revizije pravilnosti poslovanja javnega zavoda Mala ulica. Zavod je 1.12.2020 sprejel Prilogo 1 k Navodilom in postopkom izvajanja notranjih kontrol na finančno računovodskem področju v JZ Mala ulica – Sodila za razmejevanje prihodkov in odhodkov med javno službo in tržno dejavnostjo. Med prihodki in odhodki tržne dejavnosti so tako upoštevani prihodki in odhodki, ki se nanašajo na prodajo:

- organizacij praznovanj rojstnih dnevov,

- storitev gostinske dejavnosti,
- knjig, oblačil in drugega promocijskega materiala,
- izobraževanj, predavanj s področij, ki ne pomenijo izvajanja javne službe,
- prostorov v uporabo,
- drugih oblik prodaje blaga in storitev, ki niso opredeljene kot javna služba.

Sodila so bila po naknadni notranji reviziji spremenjena oziroma dopolnjena dne 13.10.2021.

3.4.2. RAZMEJITEV ODHODKOV

Pri delitvi odhodkov na dejavnost javne službe in tržno dejavnost se v javnih zavodih najpogosteje uporabi razmerje, ki je bilo doseženo pri prihodkih. Problem razmejevanja odhodkov je povezan s spremljanjem stroškov po stroškovnih mestih, mestih odgovornosti in kontih, kar je večkrat zaradi različnih okoliščin težko urediti. Vprašanje je, koliko stroškov v javnih zavodih dejansko nastaja pri izvajanju redne javne službe, ki se financira iz javnih virov, koliko pri opravljanju storitev javne službe za trg in koliko pri izvajanju lastnih tržnih dejavnosti (v nadaljevanju opredeljena tržna dejavnost).

Razmejitev odhodkov javnega zavoda se opravi tako, da se nekateri odhodki lahko že na podlagi dokumentacije neposredno pripišejo ustrezni dejavnosti, druge odhodke pa je potrebno razvrstiti na podlagi ustreznih sodil, o čemer govori Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava v 23. členu. Javni zavod uporabi razmerje med prihodki, doseženimi pri opravljanju posamezne dejavnosti.

Ločeno upoštevamo vse stroške, ki so neposredno vezani na tržno dejavnost in so razvidni iz stroškovnega mesta (SM 310, 311, 312, 320, ključ 100%):

- nabava materiala, blaga in storitev, ki se neposredno nanašajo na izvajanje tržne dejavnosti,
- stroški dela (zaposlenih, zunanjih izvajalcev in študentov), ki se neposredno nanašajo na izvajanje tržne dejavnosti,
- stroški kupljenega materiala, blaga in storitev, katerih poraba se neposredno nanaša na izvajanje tržne dejavnosti,
- stroški kala, razsipa, okvar in loma materiala in blaga, katerih poraba se neposredno nanaša na izvajanje tržne dejavnosti,
- stroški izobraževanja in strokovne literature, ki se neposredno nanašajo na izvajanje tržne dejavnosti,
- stroški nakupa osnovnih sredstev, amortizacije in drobnega materiala, ki se neposredno nanašajo na izvajanje tržne dejavnosti in
- drugi stroški, ki se neposredno nanašajo na izvajanje tržne dejavnosti

Posredni stroški, ki jih je mogoče pripisati dejavnosti javne službe in tržni dejavnosti, se lahko na podlagi pojasnila MF, v skrajnem primeru, če ni ustrežnejših sodil, razmejujejo po ključu, ki predstavlja razmerje med prihodki od javne službe in prihodki od opravljanja prodaje blaga in storitev. Ključ določi svet zavoda vsako leto najkasneje 1. marca za tekoče leto na podlagi finančnega poročila in bilance stanja za preteklo leto.

Posredni stroški, ki se delijo po letnem ključu, so:

- stroški pisarniškega materiala,
- stroški splošnega materiala in storitev (str. plačilnega prometa in bančnih storitev),
- stroški posebnega materiala in storitev,
- stroški energentov,
- stroški komunalnih storitev,
- stroški transportnih storitev (prevozi, PTT, telekomunikacije),
- stroški tekočega vzdrževanja,
- drugi stroški, ki jih je mogoče pripisati tako tržni dejavnosti kot javni službi.

Stroški, ki se vežejo izključno na javno službo, niso predmet razdelitve po ključu. Ti stroški so:

- stroški dela (zaposlenih, zunanjih izvajalcev in študentov), ki se neposredno nanašajo na izvajanje osnovne dejavnosti zavoda,
- stroški kupljenega materiala, blaga in storitev, katerih poraba se neposredno nanaša na izvajanje osnovne dejavnosti zavoda,
- stroški nakupa osnovnih sredstev, amortizacije in drobnega materiala, ki se neposredno nanašajo na izvajanje osnovne dejavnosti zavoda,
- stroški službenih potovanj,
- stroški za nakup strokovne literature in strokovnih izobraževanj,
- stroški intelektualnih storitev, ki se vežejo na izvajanje osnovne dejavnosti zavoda,
- stroški drobnega materiala, ki se vežejo na izvajanje osnovnega programa zavoda,
- stroški marketinga,
- stroški reprezentance,
- stroški zavarovalnih premij,
- stroški izvajanja mednarodnih projektov in projektov, financiranih iz državnih virov, fundacij ipd.

3.4.3. POSLOVNI IZID

Dosežen poslovni izid za izvajanje javne službe je 1.993 EUR (presežek prihodkov nad odhodki), za izvajanje tržne dejavnosti pa 2.852 EUR (presežek prihodkov nad odhodki).

3.5. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka je evidenčni izkaz, v katerega se vpisujejo podatki o prihodkih in odhodkih, ki jih določeni uporabnik izkazujejo v poslovnih knjigah po devetem odstavku 16. člena Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov.

Pri prepoznavanju prihodkov in odhodkov, ki se knjižijo evidenčno, smo upoštevali računovodsko načelo denarnega toka – plačane realizacije (ne pa pravilo iz slovenskih računovodskih standardov – načelo nastanka poslovnega dogodka). Zato podatki o odhodkih in prihodkih, izkazani na predpisanih evidenčnih kontih, niso primerljivi s podatki, izkazanimi na kontih skupine 46 – Zaračunani odhodki določenih uporabnikov Enotnega kontnega načrta (EKN), in 76 – Zaračunani prihodki določenih uporabnikov Enotnega kontnega načrta (EKN). Sestavni del tega izkaza sta Izkaz računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov in Izkaz računa financiranja določenih uporabnikov.

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka vsebuje podatke o prihodkih in odhodkih obračunskega obdobja za izvajanje javne službe in ločeno podatke o prihodkih in odhodkih od prodaje blaga in storitev na trgu. Razmejitev prihodkov je narejena na podlagi dejanskega stanja. Za razmejitev odhodkov pa so upoštevani enaki kriteriji kot pri Izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti.

3.5.1. PRIHODKI

Prihodki po načelu denarnega toka v letu 2021 znašajo 625.245 EUR.

Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 610.061 EUR. Sestavljeni so iz prihodkov iz sredstev javnih financ (prejeta sredstva iz državnega proračuna, prejeta sredstva iz občinskega proračuna in prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna

Evropske unije) in drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe. Druge prihodke za izvajanje dejavnosti javne službe sestavljajo prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe (prihodki od izvajanje programa zavoda).

Prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu v višini 15.184 EUR smo dosegli s prodajo rojstnih dnevo, gostinskih storitev v čajnici, prodajo knjig Neverjetna leta in ustvarjalnic.

3.5.2. ODHODKI

Odhodki po načelu denarnega toka v letu 2021 znašajo 639.315 EUR.

Odhodki za izvajanje javne službe znašajo 630.689 EUR. Sestavljajo jih odhodki za plače, prispevke, blago in storitve in investicijski odhodki. Investicijski odhodki v letu 2021 znašajo 19.017 EUR.

Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu v višini 8.626 EUR so prav tako sestavljeni iz odhodkov za blago in storitve.

Najvišjo postavko odhodkov po denarnem toku »Drugi operativni odhodki« v višini 237.995 EUR sestavljajo:

- odhodki za delo preko študentskega servisa v višini 61.632 EUR,
- odhodki za strokovno izobraževanje zaposlenih v višini 3.540 EUR,
- odhodki za storitve odvetnikov, notarjev in drugo v višini 4.333 EUR,
- odhodki za sejnine udeležencem odborov v višini 511 EUR,
- odhodki za bančne storitve in storitve plačilnega prometa 234 EUR
- odhodki iz naslova avtorskih in podjemnih pogodb v višini 11.538 in
- drugi odhodki za izvajanje programov zavoda 156.207 EUR, in sicer:
 - odhodki za izvajanje osnovnega programa zavoda (SM 2) v višini 34.334 EUR
 - odhodki za izvajanje počitniškega varstva (SM6) v višini 12.537 EUR
 - odhodki za izvajanje projektov Ministrstva za zdravje in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (SM 625,627 in 628) v višini 108.237 EUR ter
 - drugi odhodki za delovanje zavoda v višini .1.099 EUR.

3.5.3. POSLOVNI IZID PO DENARNEM TOKU

Razlika med prihodki in odhodki po načelu denarnega toka prikazuje negativen poslovni izid – presežek odhodkov nad prihodki. Dosežen negativen poslovni izid znaša 14.070 EUR. Poslovni izidi se v večji meri nanaša na porabljene predujme za projekt »Neverjetna sredstva« in plačilo investicijskega zahtevka.

Izkaz računa financiranja nam kaže zmanjšanje sredstev na računu kot razliko med prihodki in odhodki iz denarnih tokov.

3.5.4. POJASNILO GLEDE IZRAČUNA PRESEŽKA V SKLADU Z ZAKONOM O FISKALNEM PRAVILU in ZAKONOM O IZVRŠEVANJU PRORAČUNOV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETI 2020 IN 2021

Zakon o fiskalnem pravilu (Uradni list RS, št. 55/2015, v nadaljevanju ZFisP) v 5. členu med drugim določa, da se presežki, ki jih posamezna institucionalna enota sektorja država ustvari v posameznem letu, zbirajo na ločenem računu. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018 (Uradni list RS, št. 80/2016, v nadaljevanju ZIPRS1718) v 77. členu določa izračunavanje presežkov institucionalnih enot sektorja država, in sicer v 5. točki 77. člena pravi: javne agencije in javni zavodi izračunavajo zbrane presežke preteklih let po denarnem toku, in jih zmanjšajo za neplačane obveznosti, neporabljena namenska sredstva, ki so namenjena za

financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju in ki so evidentirana na kontih časovnih razmejitev, ter neporabljena sredstva za investicije.

V skladu s 77. členom ZIPRS 2021 v Mali ulici v letu 2021 izračunavamo presežek odhodkov nad prihodki po načelu denarnega toka v višini 14.070 EUR. Če od tega zneska odštejemo vse obveznosti po bilanci stanja na dan 31. 12. 2021, ki znašajo 135.635 EUR, dobimo 149.705 EUR, kar je negativen rezultat (presežek odhodkov nad prihodki) kar se po ZIPSR2021 dodatno ne evidentira.

Presežek v skladu s ZFisP in ZIPRS1718 za leto 2021:

presežek odhodkov nad prihodki po denarnem toku 2021	14.070
neplačane obveznosti 2021	135.635
neporabljena namenska sredstva za financiranje izdatkov 2020	0
neporabljena namenska sredstva za investicije 2020	0
presežek prihodkov zmanjšan za neplačane obveznosti in namenska sredstva	0
presežek prihodkov v skladu s ZFisP za leto 2020	0

presežek prihodkov nad odhodki v 2021, ugotovljen po obračunskem načelu	4.845
presežek prihodkov za leto 2021 v skladu s ZFisP	0
presežek prihodkov nad odhodki, ki se lahko uporabi v skladu z akti o ustanovitvi	4.845

3.6. ZAKLJUČEK

Letno poročilo Javnega zavoda Mala ulica za leto 2021 bo obravnaval svet zavoda na seji v mesecu februarju 2021.

Priloge

- Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu obračunskega toka
- Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

Ljubljana, februar 2022

Pripravila: Nataša Bogataj, Vizija računovodstvo

PRILOGA 1

Ime uporabnika: MALA ULICA
Sedež uporabnika: Ljubljana, Prečna ulica 7
Šifra proračunskega uporabnika: 73237

Kraj in datum: Ljubljana, 3.2.2022
Oseba odgovorna za sestavljanje finančnega plana: Vizija računovodstvo d.d.
Odgovorna oseba zavoda: Eva Strmijan Kreslin

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu obračunskega toka za leto 2021

ČLENITEV KONTOV	NAMEN PORABE OZ. VRSTA PRIHODKA	SKUPNI ZNESEK		Realizacija 2021	Indeks Realizacija/FN	Indeks 21/20
		realizacija 2020	načrt 2021			
1	2	4	5	6	7	8
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA	467.429	733.795	694.128	0,95	1,48
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	467.078	733.295	693.990	0,95	1,49
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE			0	0,00	0,00
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE			0	0,00	0,00
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	351	500	138	0,28	0,39
762	B) FINANČNI PRIHODKI	0	0	0	0,00	0,00
7620	Prihodki od obresti	0	0	0	0,00	0,00
7629	Drugi finančni prihodki	0	0	0	0,00	0,00
763	C) DRUGI PRIHODKI (prejete kazni in odškodnine, nenamenske donacije in drugi izredni prihodki)	0	0	0	0,00	0,00
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	0	0	0	0,00	0,00
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	0	0	0	0,00	0,00
del 764	DRUGI PREVREDNOTEVALNI PRIHODKI	0	0	87	0,00	0,00
	D) CELOTNI PRIHODKI	467.429	733.795	694.128	0,95	1,48
	E) STROŠKI MATERIALA IN STORITEV	242.841	448.661	403.387	0,90	1,66
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	5.113	6.000	4.397	0,73	0,88
460	STROŠKI MATERIALA	44.983	47.896	38.408	0,80	0,85
	Str. električne energije / ogrevanja	1.028	1.848	1.217	0,66	1,18
	Str. ogrevanja	3.166	3.285	3.965	1,21	1,25
	str. vode	1.560	1.489	1.644	1,10	1,05
	Str. živil za otroke počitniško varstvo	12.571	18.026	18.505	1,03	1,47
	Str. živil za čajnico	0	0	0	0,00	0,00
	Stroški vzdrž. osnovnih sredstev	0	291	0	0,00	0,00
	Str. hišnega perila, didaktičnih pripomočkov in odpis drobnega inventarja	1.968	5.900	1.421	0,24	0,72
	Str. zdravi, sanitarnega materiala	0	350	36	0,10	0,00
	Stroški strokov.literature	1.380	3.000	1.535	0,51	1,11
	Str. pisarniškega materiala,	4.207	3.021	2.601	0,86	0,62
	Drugi stroški materiala	18.228	4.314	5.725	1,31	0,31
	Str. čistil	3	220	0	0,00	0,00
	Str. papirne galanterije	0	0	0	0,00	0,00
	Str. materiala za tekoče vzdrževanje	513	300	290	0,97	0,57
	Zaščitna sredstva za zaposlene- delovna oprema	0	2.300	672	0,29	0,00
	Str. materiala za pogostitve-rojstni dnevi	369	3.562	797	0,22	2,22
461	STROŠKI STORITEV	192.745	394.765	360.582	0,91	1,87
	Str. komunalnih storitev (odvoz odpadkov deratizacija...)	652	652	587	0,90	0,90
	Stroški storitev - zunanji izvajalci programov Zavoda	34.204	126.689	99.773	0,79	2,92
	Stroški storitev programa - drugo	35.091	143.579	114.185	0,80	3,25
	Stroški vzdrževanja opreme	14.561	14.561	10.431	0,72	0,72
	Str. tekočega vzdrževanja prostorov	1.165	11.580	307	0,03	0,26
	Str. čiščenja	12.207	12.207	11.385	0,93	0,93
	Stroški zavarovanj	0	0	0	0,00	0,00
	Stroški varovanja zgradb in prostorov	726	726	1.221	1,68	1,68
	Stroški plačilnega prometa	75	75	83	1,11	1,11
	Stroški bančnih storitev	302	302	162	0,54	0,54
	Računovodske in revizijske storitve	12.476	12.476	12.036	0,96	0,96
	Stroški izdelave spl.strani	4.200	0	190	0,00	0,05
	Stroški internetnih storitev	0	0	0	0,00	0,00
	Str. marketinga	1.040	1.040	263	0,25	0,25
	Stroški storitev notarskih in odvetniških storitev	5.808	5.808	6.001	1,03	1,03
	Stroški izobraževanja delavcev	4.527	4.527	3.442	0,76	0,76
	Stroški storitev-ilustracije,prevajanje,...	0	0	0	0,00	0,00
	Str. zdravniških pregledov zaposlenih	1.650	1.650	974	0,59	0,59
	Stroški drugih intelektualnih storitev	0	0	0	0,00	0,00
	Prevozne storitve	643	643	30	0,05	0,05
	Stroški telefona in drugih komunikacijskih sredstev	3.543	3.543	5.375	1,52	1,52
	Povračila stroškov službenih poti v državi	8	8	0	0,00	0,00
	Povračila stroškov službenih poti v tujini	0	0	2.548	0,00	0,00
	Str. poštnih storitev	649	649	753	1,16	1,16
	Stroški dela študentov	32.701	36.000	64.403	1,79	1,97
	Druge storitve	2.768	4.000	5.016	1,25	1,81
	Str. reprezentance	1.931	2.500	491	0,20	0,25
	Program	19.962	3.000	10.963	3,65	0,55
	Stroški najemnin in zakupnin	1.286	5.000	1.996	0,40	1,55
	Drugi obratovalni stroški	0	0	0	0,00	0,00
	Str. kotizacij (konference, seminarji)	0	3.000	0	0,00	0,00
	Str. avtorskih honorarjev	0	0	1.380	0,00	0,00
	Str. podjemnih pogodb	0	0	6.537	0,00	0,00
	Str. članarin	550	550	50	0,09	0,09
	F. STROŠKI DELA	224.465	279.382	284.974	1,02	1,27
4640	Plače zaposlenih (1.bruto)	174.605	222.903	220.916	0,99	1,27
4642	Stroški prevoza na delo in iz dela	3.619	3.181	6.298	1,98	1,74
4643	Stroški prehrane med delom	5.736	6.647	8.166	1,23	1,42
4644	Regres za letni dopust	8.795	8.800	10.000	1,14	1,14
4646	Prispevki delodajalcev za socialno varnost - stroški dela - del	28.077	33.995	35.917	1,06	1,28
4648	Premija za dodatno pokojninsko zavarovanje	3.633	3.856	3.677	0,95	1,01
4649	Drugi stroški dela	0	0	0	0,00	0,00
462	G) AMORTIZACIJA	912	912	917	1,01	1,01
4620	Amortizacija NDS in OOS javne službe	45.640	45.640	45.845	1,00	1,00
4621	Amortizacija NDS in OOS iz donacij	0	0	0	0,00	0,00
4629	Zmanjšanje amortizacije, ki se nadomešča v breme obveznosti do virov sredstev oz. prejetih donacij	44.728	44.728	44.928	1,00	1,00
463	H) REZERVACIJE za stroške reorg. in izgube iz kočljivih pogodb (ne za investicijsko)	0	0	0	0,00	0,00
del 465	I) DAVEK OD DOBIČKA	0	0	0	0,00	0,00
del 465	J) OSTALI DRUGI STROŠKI	903	0	5	0,00	0,01
467	K) FINANČNI ODHODKI	15	0	0	0,00	0,00
4670	Odhodki za obresti	0	0	0	0,00	0,00
46701	Odhodki zamudnih obresti do dobaviteljev	0	0	0	0,00	0,00
4679	Drugi finančni odhodki	15	0	0	0,00	0,00
468	L) DRUGI ODHODKI	0	0	0	0,00	0,00
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	543	0	0	0,00	0,16
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	0	0	0	0,00	0,00
del 469	OSTALI PRVERDNOTEVALNI POSLOVNI ODHODKI	0	0	0	0,00	0,00
	N) CELOTNI ODHODKI	469.679	728.955	689.293	0,95	1,47
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV	0	4.840	4.845	1,00	0,00
	P) PRESEŽEKO ODHODKOV	2.250	0	0	0,00	0,00
	Presežek preteklih let namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja					

PRILOGA 2

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka od 1.1.2021-31.12.2021

ČLENITEV KONTOV	NAZIV KONTA	realizacija 2020	načrt 2021	Realizacija	Indeks Real/FN	Indeks 2021/20
		4	5=17			
1	2					
	I. SKUPAJ PRIHODKI	525.034	645.955	625.245	0,97	1,19
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	508.197	627.955	610.061	0,97	1,20
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ	458.283	585.295	550.075	0,94	1,20
	a) Prejeta sredstva iz državnega proračuna	111.210	184.280	161.228	0,87	1,45
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo	111.210	184.280	161.228	0,87	1,45
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za investicijo	0	0	0	0,00	0,00
	b) Prejeta sredstva iz občinskega proračuna	336.884	395.415	384.193	0,97	1,14
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za tekočo porabo	335.245	383.000	384.193	1,00	1,15
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za investicije	1.639	12.415	0	0,00	0,00
	c) Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja	0	0	0	0,00	0,00
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za tekočo porabo	0	0	0	0,00	0,00
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za investicije	0	0	0	0,00	0,00
	d) Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij	0	0	0	0,00	0,00
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za tekočo porabo	0	0	0	0,00	0,00
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za investicije	0	0	0	0,00	0,00
del 7404	Prejeta sredstva iz agencij za tekočo porabo	0	0	0	0,00	0,00
del 7404	Prejeta sredstva iz agencij za investicije	0	0	0	0,00	0,00
del 740	e) Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij	0	0	0	0,00	0,00
741	f) Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna EU	10.189	5.600	4.654	0,83	0,46
	B. Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	49.914	42.660	59.986	1,41	1,20
del 7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe	49.434	42.660	59.986	1,41	1,21
del 7102	Prejete obresti	0	0	0	0,00	0,00
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	0	0	0	0,00	0,00
del 7141	Drugi tekoči prihodki iz izvajanja javne službe	0	0	0	0,00	0,00
72	Kapitalski prihodki	0	0	0	0,00	0,00
730	Prejete donacije iz domačih virov	480	0	0	0,00	0,00
731	Prejete donacije iz tujine	0	0	0	0,00	0,00
732	Donacije za odpravo posledic naravnih nesreč	0	0	0	0,00	0,00
786	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije	0	0	0	0,00	0,00
787	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij	0	0	0	0,00	0,00
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	16.837	18.000	15.184	0,84	0,90
del 7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	16.673	18.000	15.184	0,84	0,91
del 7102	Prejete obresti	0	0	0	0,00	0,00
del 7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	164	0	0	0,00	0,00
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	0	0	0	0,00	0,00
del 7141	Drugi tekoči prihodki, ki ne izhajajo iz izvajanja javne službe	0	0	0	0,00	0,00
	II. SKUPAJ ODHODKI	483.357	642.693	639.315	0,99	1,32
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	469.508	631.693	630.689	1,00	1,35
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim	185.656	239.746	239.774	1,00	1,29
del 4000	Plače in dodatki	156.036	203.322	192.328	0,95	1,23
del 4001	Regres za letni dopust	8.794	9.700	10.000	1,03	1,14
del 4002	Povračila in nadomestila	9.452	10.400	13.774	1,32	1,46
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	9.619	13.324	23.548	1,77	2,45
del 4004	Sredstva za nadurno delo	1.148	3.000	124	0,04	0,11
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	0	0	0	0,00	0,00
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	607	0	0	0,00	0,00
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost	30.915	40.255	38.590	0,96	1,25
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	14.954	19.329	19.071	0,99	1,28
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	11.979	14.935	15.493	1,04	1,29
del 4012	Prispevek za zaposlovanje	215	810	210	0,26	0,98
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	171	604	218	0,36	1,27
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	3.596	4.577	3.598	0,79	1,00
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	240.621	323.777	333.308	1,03	1,39
del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	58.554	65.503	48.121	0,73	0,82
del 4021	Posebni material in storitve	33.449	42.050	30.124	0,72	0,90
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	11.355	13.592	11.832	0,87	1,04
del 4023	Prevozniki stroški in storitve	91	400	25	0,06	0,27
del 4024	Izdatki za službena potovanja	8	500	2.728	2,62	163,75
del 4025	Tekoče vzdrževanje	11.469	25.000	6.496	0,26	0,57
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	1.171	5.000	1.602	0,32	1,37
del 4027	Kazni in odškodnine	750	0	0	0,00	0,00
del 4028	Davek na izplačane plače	0	0	0	0,00	0,00
del 4029	Drugi operativni odhodki	123.774	171.732	232.380	1,36	1,89
403	D. Plačila domačih obresti	0	0	0	0,00	0,00
404	E. Plačila tujih obresti	0	0	0	0,00	0,00
410	F. Subvencije	0	0	0	0,00	0,00
411	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom	0	0	0	0,00	0,00
412	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	0	0	0	0,00	0,00
413	I. Drugi tekoči domači transferji	0	0	0	0,00	0,00
	J. Investicijski odhodki	12.316	27.915	19.017	0,68	1,54
4200	Nakup zgradb in prostorov	0	0	0	0,00	0,00
4201	Nakup prevoznih sredstev	0	0	0	0,00	0,00
4202	Nakup opreme	12.316	17.500	8.502	0,54	0,77
4203	Nakup drugih osnovnih sredstev	0	0	0	0,00	0,00
4204	Novogradnja, rekonstrukcija in adaptacije	0	0	0	0,00	0,00
4205	Investicijsko vzdrževanje in obnove	0	10.415	10.515	0,92	0,00
4206	Nakup zemljišč in naravnih bogastev	0	0	0	0,00	0,00
4207	Nakup nematerialnega premoženja	0	0	0	0,00	0,00
4208	Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor, investicijski inženiring	0	0	0	0,00	0,00
4209	Nakup blagovnih rezerv in intervencijskih zalog	0	0	0	0,00	0,00
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482+483+484)	13.849	11.000	8.626	0,62	0,49
del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	2.395	0	0	0,00	0,00
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	385	0	0	0,00	0,00
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	11.069	11.000	8.626	0,62	0,62
	TRANSFER - STROŠKI DELA	308.463	365.954	346.881	0,95	1,12
	III/1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	41.677	3.262	0	0,00	0,00
	III/2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	0	0	14.070	0,00	0,00